

LANDSKAPSSTYRELSENS FRAMSTÄLLNING
till Landstinget med förslag till
kommunallag för landskapet Åland.

1. F r a m s t ä l l n i n g e n s h u v u d s a k l i g a
i n n e h å l l

I framställningen föreslås att landskapslagarna om kommunalförvaltning i landskommunerna i landskapet Åland (16/56), om kommunalförvaltning i Mariehamns stad (4/61) och om samarbete mellan kommuner (9/60) ersätts med en helt ny lag. I lagförslaget görs ingen skillnad mellan de bägge i landskapet förekommande kommunformerna stad och landskommun vad gäller den kommunala förvaltningens organisation och utövning. I fråga om samarbete mellan kommuner bygger lagförslaget på samma principer som gällande lagstiftning.

I sakligt hänseende är det främst på nedannämnda punkter som den föreslagna lagen kommer att innebära en nyordning.

Kommunerna får friare händer att organisera sin förvaltning; bl.a. utökas möjligheterna att delegera ärenden från fullmäktige till styrelsen samtidigt som omfattningen av skyldigheten att underställa beslut till fastställelse av landskapsstyrelsen minskar. Antalet ledamöter i fullmäktige ökar och ersättare skall inkallas även när ledamot på grund av kortvarigt förhinder inte kan deltaga i fullmäktiges arbete. För valbarhet till kommunalt förtroendeuppdrag blir det tillräckligt att vederbörande har hemort i kommunen och äger rösträtt i någon av de åländska kommunerna, likgiltigt vilken. För avgång från kommunalt förtroendeuppdrag ställs inga formella krav utan rätt till befrielse från uppdraget skall föreligga om inte särskilda skäl talar däremot. Reglerna rörande jäv för ledamot av kommunstyrelsen blir i huvudsak desamma som motsvarande regler i fråga om ledamot av landskapsstyrelsen. Kommunstyrelsen kommer att bestå av enbart förtroendevalda, varför kommundirektörstjänstens karaktär av förtroendepost försvinner. För kommunal tjänsteman införs uttrycklig skyldighet att fullständigt behärska svenska språket. Kommunala samarbetsnämnden blir lagfäst och dess uppgifter blir fastställda.

2. A l l m ä n m o t i v e r i n g

Landstinget tillkommer enligt 13 § 1 mom. 3 punkten självstyrelselagen lagstiftningsrätt rörande bl.a. kommunalförvaltning. Bestämmelsen har ansetts innebära rätt för landstinget att antaga normer beträffande organisationen av den kommunala förvaltningen och förvaltningsförfarandet medan behörigheten i fråga om regleringen av kommunernas rättigheter och skyldigheter, dvs bestämmelser av materiellrättslig karaktär ansetts vara delad mellan rikets och landskapets lagstiftande organ i enlighet med de i 11 och 13 §§ självstyrelselagen angivna kompetensreglerna (Jfr Tollet-Uggla: Lagstiftningen angående självstyrelse för Åland s.47).

De f.n. för "den allmänna" kommunalförvaltningen gällande landskapslagarna, landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna i landskapet Åland (16/56), landskapslagen om kommunalförvaltning i Mariehamns stad (4/61) och landskapslagen om samarbete mellan kommuner (9/60) har liksom motsvarande lagar i riket och Sverige närmast karaktären av organisations- och procedurlagar. Den kommunala förvaltningens innehåll anges i ifrågavarande lagstiftning endast genom en s.k. generalklausul, enligt vilken kommunerna äger "vårda sina hushållnings- ordnings- och övriga angelägenheter" (3 § 1 mom. landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna i landskapet Åland). De närmare uppgifter som skall anses komma på kommunerna att handha blirsåledes beroende av praxis och av reglering i särskilda författningar (den s.k. specialreglerade kommunalförvaltningen).

Med det föreliggande lagförslaget eftersträvas ingen ändring av ovan sagda förhållande. Från många synpunkter sett vore det visserligen önskvärt om en förteckning av de kommunala uppgifterna kunde åstadkommas, men å andra sidan skulle en dylik uppgiftsbeskrivning knappast kunna göras fullständig, varjämte den på grund av den specialreglerade förvaltningens utveckling, till följd av inaktualitet snart skulle fordra ändringar. Den främsta invändningen mot ett uttryckligt angivande av de kommunala uppgifterna är emellertid risken för att den kommunala självstyrelsens anpassning till ändrade samhällsförhållanden försvåras eller m.a.o. att den kommunala förvaltningen erhåller en inte avsedd statisk prägel.

Även om den nu föreslagna enhetliga kommunallagen inte innebär några egentliga förändringar vad gäller grunderna för den kommunala förvaltningsbehörigheten så utgör den inte för den skull en mekanisk sammanskrivning av de tre gällande "förvaltningslagarna". Lagförslaget innehåller tvärtom många nyheter såväl av organisatorisk som av procedurmässig art. Ändringsförslagen bygger till stor del på de erfarenheter som vunnits under den tid de gällande lagarna varit i kraft. I vissa hänseenden har dock de nya kommunallagarna i riket (FFS 953/76) och Sverige (SFS 179-181/77) utgjort modeller vid utformningen av lagförslaget.

Förutom de rent sakliga ändringar som eftersträfvats vid utarbetandet av föreliggande framställning har landskapsstyrelsen sett det som en angelägen uppgift att språkligt bearbeta lagtexten för det stora antal lekmän som skall tillämpa lagen. I detta avseende har den svenska kommunallagstiftningen varit till rätt stor hjälp medan rikslagstiftningen på grund av den onaturliga "översättningssvenskan" inte varit lika användbar.

Eftersom den föreliggande framställningen utarbetats under viss tidspress, beroende på att arbetet inte sattes i gång förrän en för ändamålet tillsatt lagberedningskommitté avlätit sitt betänkande och på att den nya lagen enligt landskapsstyrelsens mening bör träda i kraft vid ingången av år 1980 då de nyvalda fullmäktigeförsamlingarna tillträder, har beredningen vid landskapsstyrelsen inte blivit så grundlig som vore önskvärt. Å andra sidan är det landskapsstyrelsens avsikt att landskapet i en eller annan form skall stöda utgivandet av en handledning i tillämpningen av den nya lagen, i samband varmed det bör bli möjligt att ge relativt utförliga kommentarer till de enskilda bestämmelserna i lagen.

Som ovan anförts har landskapsstyrelsen låtit en lagberedningskommitté utarbeta ett förslag till ny kommunallag (ÅUS 1978:11). Detta förslag beträffande vilket bl.a. kommunernas utlåtanden inhämtats har jämte de redan nämnda modellerna legat till grund för beredningsarbetet, varvid det i sakligt hänseende utgjort den främsta källan för arbetet. I kommitténs uppdrag har ingått även att i enlighet med landstingets hemställan till landskapsstyrelsen (i anledning av motion 22/1973-74) undersöka möjligheterna att i lagen inarbeta grunde

der för kostnadsfördelning mellan kommuner i kommunalförbund. Kommittén har dock inte ansett sig kunna utföra de utredningar som fordras för frågans lösande, varför den inte avgivit något förslag däri. På grund härav överväger landskapsstyrelsen för närvarande vilka vägar som skall anses mest ändamålsenliga att gå när det gäller att efterkomma landstingets ifrågavarande önskemål.

I samband med stiftandet av rikets nya kommunallag företogs vissa ändringar i lagen om offentliga kungörelser (FFS 34/25; ändringen FFS 954/76). Sagda lag och den därtill anslutna förordningen gäller som blankettlagar i landskapet (17 och 18/1925). På grund av blankettlagarnas utformning är det osäkert om ändringar av de recipierade författningarna automatiskt träder i kraft eller inte. Landskapsstyrelsen har emellertid för avsikt att se över ifrågavarande lagar helt och hållet och senare lämna en framställning avseende ersättande av lagarna med en ny lag som inte utgör blankettlag. Fördens skull lämnas i detta skede inte någon framställning i ärendet.

3. D e t a l j m o t i v e r i n g

1 kap. Inledande bestämmelser

1 §. Landskapets indelning i kommuner grundar sig på 50 § 1 mom. regeringsformen. Att kommunerna skall åtnjuta självstyrelse följer av regeringsformens 51 § 2 mom. I dessa förhållanden kan någon ändring inte åstadkommas genom landskapslagstiftning. Detsamma gäller beträffande ändringar av den kommunala indelningen (11 § 2 mom. 18 p självstyrelselagen). Beträffande förutsättningarna för och sättet för verkställande av ändringar i den kommunala indelningen finns bestämmelser i lagen om kommunindelning (FFS 73/77).

I takt med att de privilegier som tillförsäkrats städerna upphävts har förutsättningarna för införandet av en enhetlig kommunform ökat. Genom föreliggande lagförslag införs en enhetlig kommunform såtillvida att några särskilda regler inte föreslås gälla för kommunalförvaltningen i Mariehamn. Emellertid förekommer inom den specialreglerade kommunalförvaltningen fortfarande skillnader i materiellt hänseende mellan stads- och annan kommun (t.ex. inom byggnadslagstiftningen), varför det av praktiska skäl finns anledning att

3 §. Frågan om möjligheterna och önskvärdheten av att noggrannare än f.n. ange vari den kommunala kompetensen består har redan berörts i den allmänna motiveringen. Efter-som någon ändring av de grundläggande principerna sådana de i praxis utformats inte eftersträvats, så finns det ingen anledning att här närmare gå in på vilka uppgifter som skall anses omfattas av de allmänna kompetensreglerna. Allmänt kan dock sägas att landskapsstyrelsen, som framgår av den valda ordalydelsen, avsett att bereda marken för en frisinnad tolkning. Beträffande paragrafens ordalydelse kan ytterligare påpekas att till kommunens självstyrelse givetvis hör förutom de uppgifter som faller inom den "allmänna" kompetensen även de uppgifter som anförtratts kommunen genom specialförfattningar.

4 §. I paragrafen avsedda "andra förvaltningsorgan" är sådana i lag förutsatta eller frivilligt inrättade organ som under överinseende av de högre kommunala organen handhar kommunala uppgifter. I lagförslaget särskilt omnämnda organ av dylik art är utskott och kommittéer. Även tjänstemän som i stöd av delegerad beslutanderätt ensam handlägger förvaltningsuppgifter hör till denna grupp.

Landskapsstyrelsen har inte ansett det föreligga någon anledning att i lagen uttryckligen namnge sådana organ som inte ges några uppgifter i lagen. Beträffande dylika organ föreslås således gälla det som eventuellt föreskrivits i fråga om benämning och uppgifter i speciallagstiftningen eller, när fråga är om frivilligt organ, det som de beslutande kommunala organen föreskrivit i fråga om sålunda inrättat organs benämning och uppgifter. Bland organ vilkas uppgifter inte reglerats i lagförslaget kan nämnas direktorier (ex. direktionen för medborgarinstitutet).

2 kap. Allmänna bestämmelser

5 §. Instruktioner, reglementen samt arvodes-, ekonomi- och revisionsstadgor har karaktären av författningar av lägre natur som är avsedda att närmare reglera de kommunala förvaltningsorganens i lag förutsatta verksamhet.

Rent språkligt sett föreligger det ingen skillnad mellan reglemente och instruktion. I den gällande kommunal-

fortfarande bevara benämningen stad. Så har man f.ö.förfarit även i riket.

2 §. Enligt den gällande lagstiftningen (t.ex. 5 § landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna i landskapet Åland) är fysisk person medlem av bl.a. den kommun där han har laga hemvist. Laga hemvist definieras som ort "varest han bör vara mantalsskriven". Eftersom mantalsskrivningen enligt det befolkningsbokföringssystem som infördes år 1971 (genom lagen om befolkningsböcker, FFS 141/69) inte längre är avgörande i frågan var en person skall anses ha laga hemvist, eller, för att använda den numera gällande terminologin, hemort, så föreslås att mantalsskrivningen inte längre skall kvalificera för medlemskap i kommun. I enlighet med befolkningsbokföringslagstiftningen föreslås i stället att avgörande för medlemsskapet skall vara den omständigheten huruvida vederbörande äger hemort i kommunen eller inte. Eftersom en fysisk person äger hemort i den kommun där han vid varje särskild tidpunkt har sitt egentliga bo och hemvist, innebär de föreslagna kriterierna för medlemskap i kommun att det blir möjligt att under loppet av samma kalenderår ändra på bosättning grundat medlemskap flere gånger.

Beträffande medlemskap på grund av ägande eller innehav av fastighet eller utövande av näring eller yrke föreslås inga ändringar jämfört med gällande lagstiftning. Detsamma gäller juridisk persons medlemskap av kommun.

De föreslagna nya reglerna för på bosättning grundat medlemskap av kommun motsvarar de bestämmelser som härvidlag gäller enligt rikets kommunallag (4 §). Frånsett de praktiska överväganden som kan tala för likartade bestämmelser kan man inte utesluta möjligheten av att regleringen av fysisk persons på bosättning grundat medlemsskap bör anses som en sådan till folkbokföringen hänförlig angelägenhet som enligt 11 § 2 mom. 14 punkten självstyrelselagen underligger rikets lagstiftningsbehörighet. Mot detta antagande talar å andra sidan den omständigheten att syftet med folkbokföringen endast är att registrera i vilken kommun en person faktiskt är bosatt och inte att dessutom tillförsäkra honom vissa rättigheter (eller pålägga honom skyldigheter) i den kommunen.

lagstiftningen (t.ex. 9 § landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna) görs dock den skillnaden att reglementen skall underställas landskapsstyrelsens fastställelse, medan en dylik skyldighet inte förekommer i fråga om instruktioner. I föreliggande lagförslag användes endast begreppet "instruktion", varför någon på lag grundad betydelse-skillnad mellan "instruktion" och "reglemente" inte längre är avsedd. Eftersom det inom den specialreglerade kommunalförvaltningen dock förekommer bestämmelser om reglementen, och möjligen även om instruktioner, som skall underställas landskapsstyrelsens fastställelse, föreligger det skäl att i lagtexten upplysa om detta förhållande (4 mom.). I sammanhanget bör observeras att underställningsskyldighet inte kan föreligga på grund av rikslagstiftning, förutom i det undantagsfall att möjlighet finns att genom reglemente etc reglera materiell fråga på vilken rikslagstiftningen är tillämplig. Sagda förhållande följer av landskapets uteslutande lagstiftningsbehörighet i fråga om kommunalförvaltningens formella sida, varom ovan redan varit fråga.

De i paragrafen nämnda instruktionerna etc förutsätts inte bli obligatoriska, varför det skulle finnas åtminstone formella möjligheter att komma till rätta därförutan. I fråga om den specialreglerade kommunalförvaltningen gäller givetvis att bestämmelser rörande obligatoriska instruktioner kan förekomma.

6 §. De "kommunalförfattningar" som avses i 5 § är avsedda närmast att innehålla riktlinjer för de kommunala organen själva. I fråga om taxor är förhållandet ett annat. Visserligen innehåller även taxorna riktlinjer för de kommunala organens verksamhet men syftet därmed är tillika att meddela allmänheten vilka avgifter kommunen uppbär för tjänster som den tillhandahåller. Begreppsmässigt är dylika avgifter trots att de principiellt skiljer sig från skatter att hänföra till kommunalbeskattningens område och underliggjer alltså landskapslagstiftningen (13 § 1 mom. 3 punkten självstyrelselagen).

I fråga om hamnavgifter föreslås efter mönster från Sverige (16 § lagen om införande av kommunallagen, SFS 79/77) införande av en möjlighet att anpassa avgifterna till hamnens direkta behov. Avsikten med bestämmelser är att vid behov kunna förebygga uppbörd av oskäligt höga, transportfördyrande avgifter.

Själva rätten att uppbära hamnavgifter kan, om frågan mot förmodan skulle aktualiseras, sannolikt inte, såvitt fråga är om Mariehamns stad, upphävas genom landskapslag. Grunden för uppbörden av avgifterna utgörs nämligen av en kunglig resolution och förklaring i anledning av städernas besvär, given 12.4.1739 vari uttryckligen fastställs att städerna har rätt att uppbära bl.a. "Hamnpennningar" och vilken rätt bekräftats i 1772 års Regeringsform (54 §) och 1789 års förenings- och säkerhetsakt (7 p.). Rätten att uppbära hamnavgifter bör således anses som ett i grundlag skyddat privilegium. Däremot bör det inte anses föreligga något hinder för att genom lag som inte stiftats i den för stiftande av grundlag gällande ordningen reglera formerna för uppbörden av avgifterna eller avgifternas storlek. Redan den gällande lagen ger ju f.ö. landskapsstyrelsen rätt att bestämma härom, utan att det dock finns någon uttrycklig befogenhet att ge bindande anvisningar beträffande användningen av de influtna medlen.

7 §. Ordningsstadgor och hamnordningar är "kommunalförfattningar" som innehåller till allmänheten riktade föreskrifter, avsedda att förebygga ordnings- och säkerhetsstörningar. Åtminstone rätten att utfärda stadgor är att betrakta som delegering av lagstiftningsrätt. Motsvarande delegation görs även i rikslagen, så den i viss mån oklara frågan om en dylik delegation kan göras genom landskapslag äger ingen egentlig aktualitet f.n. När det gäller stadgornas materiella innehåll så är det dock klart att fråga är om angelägenheter där landskapet äger lagstiftningsbehörighet (ordning och säkerhet; 13 § 1 mom. 12 punkten självstyrelselagen).

Det materiella innehållet i ordningsstadgorna har ganska liten anknytning till den egentliga kommunalförvaltningen. Upprätthållandet av den allmänna ordningen är ju inte längre någon kommunal-angelägenhet¹⁾.

I rikets nya kommunallag (10 §) medges möjligen att i ordningsstadga utsätta böter. I den förut gällande rikslagen liksom även i den gällande landskapslagstiftningen (ex. 11 § landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna) anges att för överträdelse av stadga kan utsättas vite. Mellan vite som straff, och böter råder en väsentlig skillnad.

¹⁾ I kommunallagskommitténs betänkande (s.9) uppges felaktigt att ordningsstadga enligt den gällande lagen inte kan antagas i landskommun.

Vite som straff utgörs av ett på förhand fixerat penningbelopp. Även böter kan utgöra ett på förhand fixerat penningbelopp som straff för viss överträdelse. Det vanliga är dock att böter utdöms i visst antal dagsböter enligt en i lag fastställd skala i proportion till brottets svårighetsgrad varvid dagsbotens storlek i pengar fastställs av den dömande myndigheten i proportion till överträdarens inkomster (och/eller tillgångar). Även andra former av böter kan förekomma. I rikslagen anges inte vilken bötesform som avses att tillämpas. Det ligger relativt nära tillhands att förmoda att det dagsbotssystem som tillämpas i strafflagen och specialstraffrätten är avsett att tillämpas. Mot detta antagande talar dock det förhållandet att i lagen inte uttryckligen angivits att dagsbotssystemet skall tillämpas. En ytterligare möjlighet är att man överhuvud inte avsett att göra någon ändring i det förhållande som råder i dag. Fråga skulle således eventuellt vara om böter som utgörs av ett på förhand fixerat penningbelopp.

Mot bakgrunden av den oklarhet som vidlåder de på ifrågasvarande punkt ändrade riksbestämmelserna har landskapsstyrelsen i motsats till kommunallagskommittén stannat för att bibehålla vite som straff för överträdelse av kommunal stadga. Från behörighetssynpunkt torde det inte finnas någon anledning till anmärkning häremot, eftersom landstinget äger rätt att stadga om bötesstraff, av vilket ju vitet (som straff) utgör en specialform (13 § 1 mom. 11 p. självstyrelselagen).

8 §. Kungörandet av instruktioner, stadgor och taxor på den kommunala anslagstavlan får i sådana fall där underställning skall ske givetvis inte ske förrän kommunen underrättats om landskapsstyrelsens lagakraftvunna fastställelsebeslut. Att inget föreslagits föreskrivet beträffande kungörande av reglementen beror på att bestämmelser därom lämpligen bör intas i speciallagstiftningen i de fall det kan anses föreligga skäl att bringa dylika till allmän kännedom.

Den föreslagna anslagstiden, 14 dagar, sammanfaller med den allmänna i 5 § lagen om offentliga kungörelser föreskrivna anslagstiden.

10 §. Redan i dag har Mariehamns stad en plan av i paragrafen avsedd art, benämnd verksamhets- och ekonomiplan. Även andra kommuner har liknande planer. Även om avsikten är att planen skall äga karaktär av plan för den totala utvecklingen i kommunen (och alltså utgöra såväl fysisk som ekonomisk plan för kommunen) så kommer av naturliga skäl sannolikt de aspekter som hänför sig till den egentliga kommunalförvaltningen att överväga. Härvid har planen en viktig uppgift att fylla såsom samordningsplan i förhållande till de olika delplaner som förutsätts inom olika delar av den specialreglerade förvaltningen (ex: plan för dagvården).

Trots det önskvärda i att alla kommuner antar kommunplaner har landskapsstyrelsen inte ansett tiden ännu varamogen att göra planerna obligatoriska. Beaktas bör dock att lagförslaget förutsätter att plan som antages löper på minst fem kalenderår.

- 11 §. På grund av bl.a. bristande personella resurser saknar flera av de åländska kommunerna t.o.m. sådana instruktioner, stadgor m.m. som bör anses nödvändiga för att den kommunala förvaltningen skall följa någorlunda enhetliga linjer. För den skull föreslås att landskapsstyrelsen ges uttrycklig befogenhet att uppgöra modellförslag till de stadgor, instruktioner och taxor som förutsätts komma till användning i den kommunala förvaltningen. Avsikten är att landskapsstyrelsen härvid skall söka samarbete med någon lämplig kommunal centralorganisation.

3 kap. Fullmäktige

12 §. Anledningen till att antalet ledamöter i fullmäktige-församlingarna föreslås högt är önskvärdheten av att så många av de politiska grupperingarna i landskapet som möjligt skall vara företrädare där. Eftersom även ett så lågt antal som 13 ledamöter dock kan vara för högt när det gäller de allra minsta kommunerna, föreslås dock att möjligheten att sänka antalet till lägst nio skall kvarstå.

13 §. Enligt den gällande lagstiftningen (t.ex. 37 § landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna) får ersättare vid tillfälligt hinder inkallas endast i det fall hindret varar under en tidrymd av minst två månader. Eftersom avsikten är att - efter mönster från riket och Sverige - ändra reglerna så att det blir möjligt att vid förhinder inkalla

ersättare oberoende av hindrets varaktighet (24 §), så kommer ersättarnas tjänster i framtiden att tas i anspråk i mångdubbelt större utsträckning än i dag. Landskapslagen om landstingsval och kommunalval föreskriver som huvudregel att endast en ersättare åt gången skall utses (64 § 1 mom.). Endast för det fall att en ersättare utsetts för tre eller flera valda gemensamt skall flera ersättare utses (64 § 3 mom.) Dessa regler kommer i den nya situationen att vara otillfredsställande med hänsyn till de i praktiken ofta tänkbara fall att såväl den ordinarie fullmäktigeledamoten som hans ersättare är förhindrad att delta i fullmäktiges sammanträden. Fördens skull föreslås att det för varje ledamot skall utses två ersättare. Med tanke på den gemenskap i fråga om sättet att se på grundläggande samhälleliga frågor som bör anses finnas mellan kandidater på samma lista och i samma valförbund och det därifrån möjligen avvikande synsätt som kandidater inom andra valförbund har, så föreslås att ersättare inte skall utses utanför respektive valförbund. Eftersom denna regel dock kan ha den otillfredsställande följden att platser i fullmäktige kan bli obesatta i brist på ersättare, föreslås det som undantaget att plats som i brist på ersättare annars skulle bli vakant skall tillträdas av den kandidat som skulle ha varit ersättare om ersättare hade kunnat utses även från annat valförbund än det platsens tidigare innehavare tillhörde.

Förutom vad som ovan framgått föreslås inte några avvikelser från föreskrifterna i landskapslagen om landstingsval och kommunalval rörande utseende av ersättare. Bl.a. skall således bestämmelsen i 64 § 4 mom. beträffande successivt utseende av ersättare fortfarande tillämpas.

14 och 15 §§. Beträffande reglerna rörande rösträtt föreslås ingen annan ändring jämfört med gällande lagstiftning än att bestämmelserna beträffande förlust av rösträtt till följd av bedrägligt o.a. otillbörligt förfarande vid val skulle utgå. Ifråga om valbarheten föreslås däremot ändringar såväl vad gäller de allmänna som de speciella valbarhetsreglerna. Sålunda föreslås vad gäller de allmänna valbarhetsreglerna en sänkning av valbarhetsåldern till 18 år samt införande av den regeln att valbarhet alltid skall föreligga i den kommun då vederbörande kan sin faktiska hemort - någon bindning till mantalsskrivningen skulle således inte längre föreligga

Den förra ändringen är betingad av de i viss mån negativa erfarenheter som vunnits av de hittills gällande reglerna; dessutom bör valbarhetsåldern enligt landskapsstyrelsens uppfattning sammanfalla med tidpunkten för inträdet av den allmänna civilrättsliga myndigheten.

Den senare ändringen betingas av att de konsekvenser som kan uppträda enligt den gällande lagstiftningen ibland är mindre tillfredsställande från rättvisesynpunkt. Sålunda kan vid flyttning från en kommun till en annan, till följd av reglerna för mantalsskrivningen, det förhållandet inträda att vederbörande - oaktat han äger rösträtt - inte är valbar till fullmäktige i någon enda kommun. Konsekvensen av den föreslagna ändringen - att en person som är valbar till en kommuns fullmäktige inte samtidigt behöver äga rösträtt i kommunen i fråga - är visserligen i viss mån onaturlig men dock inte lika stötande för rättsmedvetandet som det nuvarande förhållandet.

I fråga om de speciella förutsättningarna för att valbarhet skall föreligga har strävan varit att till ett minimum inskränka kretsen av personer som på grund av tjänsteställning inte bör anses lämpade att upprätthålla kommunalt förtroendeuppdrag. I fråga om de få tjänstemän vilka inte ens enligt de nya reglerna skulle vara valbara kan konstateras att motivet för regleringen bl.a. är det att vederbörande i förhållande till kommunerna har en sådan speciell ställning som gör det mindre lämpligt för honom att handha uppdrag som kommunal förtroendeman.

16 §. I den gällande lagstiftningen är grunderna för avsägelse av förtroendeuppdrag relativt noggrant angivna (t.ex. 17 § landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna; observera dock "säkerhetsventilen" i 3 mom.). Den grundläggande skillnaden mellan de gällande bestämmelserna och de som nu föreslagits ligger däri att den gällande lagstiftningen utgår i från tanken att befrielse från uppdraget skall komma i fråga endast i fall av undantagskaraktär medan den föreslagna lagstiftningen utgår från tanken att befrielse normalt skall beviljas och att i stället de fall då befrielse nekas skall äga karaktär av undantag. Alla de situationer som kan föranleda vägran att godtaga ansökan om befrielse från fullmäktigeuppdrag är givetvis inte förutsebara. En sådan situation är dock otvivelaktigt för handen om beviljande av befrielse medför att fullmäktiges verksamhet äventyras. Och ett sådant äventyr föreligger

t.ex. i det fall att ett flertal ledamöter i obstruktions-syfte samtidigt begär att få avgå.

Motivet för den föreslagna ändringen är, som av det sagda framgår, att det endast i undantagsfall föreligger skäl att vägra ledamot i fullmäktige rätt att avgå. Att detta är förhållandet beror på att intresset för kommunala förtroende-uppdrag i dag är så stort att det i regel inte föreligger några svårigheter att fylla en vakant plats.

18 §. Enligt de gällande bestämmelserna (t.ex. 40 § och 42 § 3 mom. landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna) erhåller fullmäktigeledamöterna arvode för handhavande av fullmäktigeuppdraget. Arvodet är lika stort för alla ledamöter. (Ordföranden erhåller dock tilläggsarvode).

Enligt den nya rikslagen betalas förutom arvode ersättning för frångången inkomst, ersättning för resekostnader samt traktamente. De ersättningar som skall utbetalas till fullmäktigeledamöterna kan därmed stiga till rätt betydande belopp. Även i Sverige betalas i motsvarande fall jämförelsevis höga ersättningar.

I fråga om de förhållanden som råder i landskapet anser landskapsstyrelsen att det i allmänhet inte föreligger anledning att betala ersättningar i samma utsträckning som i riket och Sverige. Fördens skull föreskrivs i lagförslaget inte någon skyldighet för kommunerna att till fullmäktigeledamöterna er-lägga andra ersättningar än arvode, traktamente och resekost-nadsersättning. Tillämpningen av övriga ifrågakommande ersätt-ningsformer (ersättning för frångången inkomst och ersättning för kostnader som föranleds av uppdraget) skulle således bli beroende av envar kommuns eget ställningstagande.

19 §. Kommunens beslutanderätt utövas i princip av fullmäktige. Enligt den gällande lagstiftningen (t.ex. 10 § landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna) kan dock delegation av beslutanderätt ske till styrelsen, nämnd eller annat förvalt-ningsorgan. Rätten att avgöra ärenden som enligt lag skall avgöras av fullmäktige eller vari kvalificerad majoritet krävs för fattande av beslut får dock inte delegeras.

Den ändring av delegationsinstitutet som föreslagits innebär i praktiken att det skulle bli möjligt att delegera beslutande-rätten även i sådana frågor där för beslutsfattande krävs kvalificerad majoritet. Någon ändring av ordningen för fattandet

av beslut i dylika frågor skulle delegationen dock inte innebära (44 och 51 §§).

Förbehållet beträffande vad som kan följa av lag utgör inte en hänvisning till de särskilda bestämmelserna i kommunallagen utan till den specialreglerade kommunalförvaltningen. För att delegation skall komma i fråga i specialreglerat ärende fordras således särskilda bestämmelser därom. (Sådana bestämmelser förekommer t.ex. i byggnadslagstiftningen).

Förbudet att delegera rätten att avgöra ärenden av principiell beskaffenhet och större vikt är avsett att förhindra delegation av sådana angelägenheter av grundläggande natur som enligt landskapsstyrelsens uppfattning under alla omständigheter bör handläggas av fullmäktige. Hit hör t.ex. alla viktigare finansiel-labeslut liksom i allmänhet beslut av mer generell natur. Den omständigheten att för fattande av visst beslut fordras kvalificerad majoritet skulle som av det redan sagda följa, inte i sig medföra förbud mot delegation. Å andra sidan är det uppenbart att många av de angelägenheter vari blir fråga om tillämpning av reglerna rörande kvalificerad majoritet i praktiken är av sådan art att de inte bör delegeras.

De regler som föreslagits beträffande delegation är avsedda att möjliggöra en fortgående utveckling av delegationsinstitutet i enlighet med de föreliggande behoven. En förutsättning för att en dylik utveckling skall kunna äga rum är att utvecklingsramarna inte är oföränderliga utan anpassbara till situationens krav. Detta förhållande är den främsta anledningen till att landskapsstyrelsen stannat för att - avvikande från det som f.n. gäller - medge delegation av angelägenheter vari beslutsfattandet är beroende av kvalificerad majoritet samt till att det i lagförslaget inte (såvitt gäller den allmänna kommunalförvaltningen) intagits någon bestämmelse som hänför särskilda i lagen uttryckligen angivna angelägenheter till enbart fullmäktiges avgörande.

20 §. Bestämmelsen äger motsvarighet i den gällande lagstiftningen (t.ex. 41 § landskapslagen om kommunalförvaltningen i landskommunerna). F.n. föreskrivs dock inte uttryckligen något undantag vad avser de särskilda reglerna beträffande skyldigheten att hemlighålla handling även om avsikten uppenbart är att dessa skall vara tillämpliga.

Bestämmelser rörande handhavandet av kommunala handlingar är uppenbart att hänföra till den organisatorisk - processuella delen av kommunalförvaltningen, varför någon tillämpning av bestämmelser i rikslagstiftningen (i annat avseende än när fråga är om arkivering av handlingar) inte torde bli aktuella.

Det sagda innebär av allt att döma att frågor rörande kommunala handlingars offentlighet regleras uteslutande genom landskapslagstiftning, f.n. närmast landskapslagen rörande allmänna handlingars offentlighet. Fullmäktigeledamots rätt att taga del av kommunala handlingar tryggas således redan på grund av reglerna i sagda lag, varför uttryckliga regler härom i kommunallagstiftningen inte har samma avgörande betydelse som tidigare då ingen reglering rörande allmänna handlingars offentlighet fanns i landskapet.

Det ligger i sakens natur att fullmäktigeledamot som skall taga del i fattandet av beslut rörande visst ärende äger rätt att taga del även av sådan handling som ännu inte är offentlig eller som skall hållas hemlig, om handlingen utgör del av beslutsunderlaget. Bestämmelsen härom innebär därför ingen ändring av det som hittills skall anses ha varit gällande, utan den har intagits endast i klarläggande syfte. I samma syfte föreslås föreskrivet - närmast med tanke på ersättarna i fullmäktige - att endast de ledamöter och ersättare vilka kan bedömas komma att delta i beslutsfattandet i ärendet skall äga rätt att taga del av här avsedd handling. Sålunda bör t.ex. fullmäktigeledamot som kommer att vara jävig när ärendet behandlas i fullmäktige inte tillåtas taga del av handling som här avses. (Som exempel på situationer som härvid kan förekomma kan anges den situationen att fråga är om entreprenadanbud som avges till kommunen och vederbörande eller honom närstående uppträder som anbudsgivare - i ett dylikt fall skall alltså endast de ledamöter och ersättare som kommer att uppträda som beslutsfattare ha rätt att taga del av anbudet).

Enligt såväl den gällande som den föreslagna lagstiftningen föreligger det en principiell skillnad mellan fullmäktigeledamöternas och den stora allmänhetens rätt att nyttja de kommunala myndigheternas tjänster i frågor av föreliggande art. När det gäller fullmäktiges ledamöter föreligger nämligen en principiell skyldighet för de kommunala myndigheterna att inte bara tillhandahålla de handlingar som vederbörande är intresserad av utan att också lämna muntliga (och möjligen även skriftliga)

uppgifter rörande angelägenheter som omfattas av den kommunala förvaltningen. Någon motsvarande "upplysningsskyldighet" föreligger inte i förhållande till den stora allmänheten (om inte annat är särskilt föreskrivet), utan enskild person som inte är fullmäktigeledamot får nöja sig med de rättigheter som tillförsäkras honom i landskapslagen om allmänna handlingars offentlighet (rätt till läsning och avskrivning samt rätt att erhålla officiell avskrift; 7 § landskapslagen om offentliga handlingar). I praktiken är dock skillnaden mellan fullmäktigeledamot och annan persons rättigheter inte särskilt framträdande, vilket beror på att de kommunala myndigheterna tillhandagår även allmänheten med upplysningar i den omfattning som man anser rimlig.

22 §. Enligt den gällande lagstiftningen (t.ex. 47 § landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna) skall fullmäktige sammankallas förutom i de fall som omnämns i förevarande paragraf även i det fall landskapsstyrelsen eller länsstyrelsen förordnat om sammankallande. Ytterligare föreskrivs (49 § sagda lag) att fullmäktige skall sammanträda vid vissa särskilt angivna tidpunkter (för bl.a. val av förtroendemän).

Motivet för de avvikelser som föreslagits från gällande lagar är, vad gäller landskapsstyrelsens och länsstyrelsens rätt att förordna om sammankallande av fullmäktige den omständigheten att det genom s.k. förvaltningstvång föreligger möjlighet att tvinga tredskande kommun att fullgöra de uppgifter som åvilar den; något behov av en regel av ifrågavarande art finns alltså inte. I fråga om reglerna beträffande hållande av sammanträde vid särskilt angivna tidpunkter är motivet för avvikelserna dels den omständigheten att det i enskilda lagrum i lagförslaget intagits bestämmelser rörande den tidpunkt då viss förvaltningsåtgärd skall vidtagas och dels den omständigheten att det i de fall uttryckligen angivelse av tidpunkten för vidtagande av åtgärden möjligen inte är föreskriven, ändå vanligen står klart för berörda organ inom vilken tid åtgärden bör vidtas för att förfarandet skall anses lagenligt.

23 §. Beträffande sammankallandet av fullmäktiges första sammanträde för året gäller f.n. olika regler för staden och landskommunerna. Beträffande landskommunerna gäller att sammankallandet ankommer på kommunalstyrelsens ordförande (48 § landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna) medan stads-

fullmäktige sammankommer utan särskild kallelse direkt på grund av bestämmelse i lag (44 § landskapslagen om kommunalförvaltning i Mariehamns stad). För övrigt gäller både för landskommunerna och staden att kallelse till sammanträde utfärdas av fullmäktiges ordförande.

Förslaget att kallelse till fullmäktiges sammanträden normalt skall utfärdas av styrelseordföranden endast då fråga är om nyvalt fullmäktiges första sammanträde motiveras av den omständigheten att det är mest praktiskt att så långt det är möjligt undvika ett förfarande som medför att ifrågavarande uppgift är delad mellan flera personer. Även om avsikten är att fullmäktiges första sammanträde för året skall hållas på en i lag fastställd dag för utseende av presidium och (vartannat år) styrelse (21 resp. 38 §) är det enligt landskapsstyrelsens uppfattning motiverat att kallelse utfärdas även till detta sammanträde.

I fråga om längden av den tid som skall förflyta mellan dagen för utfärdande av kallelse till sammanträde och dagen då sammanträdet äger rum gäller i dag olika regler för landskommunerna och staden. Sålunda är kallelsetiden enligt 52 § landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna i normalfallet tio dagar medan det enligt 48 § 2 mom. landskapslagen om kommunalförvaltning i Mariehamns stad i normalfallet är tillfyllest om kallelsen utfärdas dagen före sammanträdet.

I fråga om längden av den tid som bör förflyta från det kallelse utfärdats till dess sammanträde äger rum gör sig olika och i viss mån motstridiga synpunkter gällande. Sålunda föranleder synpunkter gällande effektiviteten i förvaltningen vanligen krav på en snabb beslutsprocess och således en möjligast kort kallelsetid medan den förtroendevaldes önskemål om tillräckligt med tid för att sätta sig in i de ärenden där han skall fatta beslut verkar åt motsatt håll. Problemet består alltså närmast i att göra en lämplig avvägning mellan effektivitetskravet och beslutsfattarnas krav på tid att sätta sig in i ärendena. I bilden kommer också in de olika förhållanden som råder mellan å ena sidan landskommunerna och å andra sidan staden vad gäller bl.a. distributionen av kallelsen och bilagor därtill och vilka talar för en kortare kallelsetid i staden än annorstädes.

Den föreslagna kallelsetiden - sju dagar - och möjligheten att förkorta denna utgör enligt landskapsstyrelsens uppfattning en lämplig kompromiss mellan de olika synpunkter som gör sig gällande i förevarande fråga, vilken kompromiss tillika ger möjlighet för staden (och annan kommun som så önskar) att tillämpa en kortare tid utan att den enhetlighet i lagstiftningen rörande olika kommunformer som eftersträvats, för den skull bryts.

Den föreslagna bestämmelsen beträffande "frivilliga" former för kallelse till sammanträde (3 mom.) avser närmast tidningsannonsering för att upplysa allmänheten om fullmäktiges sammanträden.

24 §. Enligt gällande lagstiftning (t.ex. 23 § 1 mom. landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna) föreligger jäv för ledamot i fullmäktige endast när ärendet rör honom personligen. Jäv föreligger således inte när fråga är om ärende av generell natur som rör ledamöten i hans egenskap av medlem av kommunen. Ärendet har i ett dylikt fall inte någon anknytning till just hans person.

Den föreslagna utvidgningen av jävsgrunderna så att jäv skulle föreligga även när fråga är om ärende som personligen rör vederbörande ledamot närstående person är motiverad därav att ledamöten i dylika situationer vanligen inte kan fungera så objektivt som med hänsyn till kommunens fördel bör anses önskvärt.

a Enligt den gällande lagstiftningen (t.ex. 37 § landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna) får ersättare vid förfall för den ordinarie ledamöten tjänstgöra endast i det fall hindret varar under en tid av minst två månader. Som ovan redan anförts (under motiveringen till 13 §) har förebilden till de föreslagna nya reglerna hämtats från riket och Sverige.

28 §. I den gällande lagstiftningen (t.ex. 26 § landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna) finns endast knapphändiga regler beträffande förfarandet vid handläggningen av ärende i fullmäktige och beträffande förfarandet vid omröstning. Den komplettering som föreslagits i fråga om den ordning som skall iakttagas när omröstning skall ske mellan flera än två förslag grundar sig på fast praxis såvitt gäller principen att de förslag som mest avviker från det till grund för behandlingen liggande förslaget först skall upptas till omröstning och principen att förslag som enbart avser förkastande av det till grund för behandlingen liggande förslaget upptas sist till omröstning. Förslaget avser alltså att ordföranden skall vara bunden av dessa två principer men att han i övrigt skulle ha fria händer att avgöra i vilken ordning förslagen upptas till omröstning. Motivet för att medge ordföranden avgöranderätten härvid är närmast av arbetsekonomisk art. Att medge att röstning först får ske om den ordning i

vilken förslagen skall upptas till omröstning och först därefter i själva sakfrågan är nämligen enligt landskapsstyrelsens uppfattning ett föga rationellt sätt att bedriva kommunalförvaltning på. Eftersom tillvägagångssättet vid omröstning såvitt gäller den del därav som föreslås överlämnad till ordförandens avgörande är att uppfatta såsom närmast en ordningsfråga så föranleder förslaget inga betänkligheter vad avser principen om iakttagande av demokratiska regler vid beslutsfattandet. F.ö. skulle ju den som anser att ordföranden brutit mot de regler som föreslagits till begränsning av hans rättigheter i ifrågavarande avseende, ha möjlighet att genom kommunalbesvär hos besvärinstanserna påkalla prövning av ordförandens förfarande.

Att avvikelse skulle få göras från de bägge förenämnda grundprinciperna när fråga är om ärende där kvalificerad majoritet fordras för fattande av beslut beror på att omröstningen därvid kan bli ytterst komplicerad och att det därvid i enskilda fall kan visa sig att ett iakttagande av ifrågavarande regler åstadkommer ytterligare komplikationer som i ännu högre grad försvårar beslutsprocessen utan att någon materiell vinning därigenom uppnås. Eftersom avvikelse föreslås få ske endast när vägande skäl kan åberopas, skulle den som anser att avvikelse gjorts utan att vägande skäl förelegat ha möjlighet att anföra besvär.

De föreslagna reglerna beträffande bordläggning av ärende äger motsvarighet i den svenska kommunallagen (2 kap. 20 §).

29§. Förslaget förutsätter liksom den gällande lagstiftningen (t.ex. 21 och 57 §§ landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna) att proportionellt valsätt skall tillämpas endast (när flere personer skall väljas och) när begäran härom framställts av visst antal av de i valet deltagande. Andringen av grunderna ifråga om det antal deltagare i valet som skall framställa krav på iakttagande av proportionellt valsätt för att dylikt skall komma ifråga är betingad av det otillfredsställande förhållandet att de nuvarande reglerna, när fråga är om besättande av två platser, medger proportionellt val endast om minst hälften av fullmäktigeledamöterna yrkat härpå.

Den gällande lagstiftningen anger inte klart om proportionellt valsätt får tillämpas när fråga är om besättning av tjänster. I praxis har det ansetts att endast majoritetsval härvid kan komma ifråga. Den föreslagna lagtexten är avfattad i enlighet med den i praxis intagna ståndpunkten (F.ö. är det tolkning underkastat om flere tjänster bör få besättas genom samma beslut).

30 §. Enligt den gällande lagstiftningen (t.ex. 56 § landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna) fordras kvalificerad majoritet för fattande av beslut i inte mindre än nio olika fall. Kommunallagskommittén föreslog att kravet på kvalificerad majoritet skulle slopas helt och hållet. Landskapsstyrelsen har dock funnit det mest ändamålsenligt att föreslå bibehållande av kvalificerad majoritet i fråga om fattande av beslut i de viktigaste av de frågor som i dag fordrar kvalificerad majoritet. Beträffande det förhållande att kvalificerad majoritet fortfarande skulle krävas när fråga är om överlåtelse av fastighet kan konstateras att rikets nya kommunallag inte innehåller något motsvarande krav.

31 §. Förslaget innebär en viss utvidgning av de beredningsuppgifter som enligt gällande lagstiftning (jfr. t.ex. 44 § landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna) kan anförtros fullmäktigeutskott. Motivet för ändringsförslaget är dels det förhållandet att det är mest lämpligt att beredningen av ärenden rörande fullmäktiges inre organisation (jfr 37 § 2 mom) anförtros ett fullmäktigeutskott och dels även den omständigheten att det i vissa situationer kan föreligga anledning att underkasta ett ärende ytterligare beredning inom fullmäktige trots att det redan undergått beredning i styrelsen.

32 §. De föreslagna bestämmelserna rörande fullmäktigeledamots motionsrätt är avsedda att lagfästa en praxis som redan finns i flera kommuner.

34 §. De föreslagna begränsningarna beträffande rätten att anmäla reservation är avsedda att förebygga missbruk av reservationsrätten.

De i jämförelse med gällande lag (t.ex. 28 § landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna) allmänt hållna bestämmelserna rörande justering är givetvis inte avsedda att hindra att de f.n. gällande reglerna rörande justering följs även i fortsättningen. Avsikten är att göra det möjligt för envar fullmäktigeförsamling att själv

mer i detalj bestämma vilken justeringsmetod man vill använda.

4 kap. Styrelsen.

I fråga om kommunalstyrelsens respektive stadsstyrelsens sammansättning och uppgifter gäller f.n. rätt oenhetliga regler. Förenhetligandet av dessa har föranlett landskapsstyrelsen att på vissa punkter precisera sådana i lag ingående eller av praxis omfattade regler som i sak föreslagits förbli oförändrade.

37 §. Reglerna rörande styrelsens uppgifter (1 och 2 mom.) föreslås erhålla en mer detaljerad utformning än i den gällande lagstiftningen (70 § landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna, 56 § landskapslagen om kommunalförvaltning i Mariehamns stad) men är i huvudsak oförändrade.

Motivet för införande av en uttrycklig regel beträffande omhändertagandet av uppgifter som genom rikslagstiftning anförtrotts kommunen är (det ovan redan berörda) förhållandet att lagstiftningsbehörigheten beträffande (såväl den "allmänna" som den "speciella") kommunalförvaltningen tillkommer landskapet, medan riket inom ramen för de rättsområden vilka underliggert rikslagstiftningen kan pålägga kommunerna "materiella" skyldigheter. Bestämmelsen innebär att det skulle ankomma på styrelsen att handlägga t.ex. uppgifter vilka inom här avsett rättsområde enligt rikslagstiftningen anförtrotts särskilt inrättade kommunala organ vilka saknar motsvarighet i landskapet, såvida inte uppgiften skall anses ankomma på fullmäktige. (Här berörda frågor behandlas även under motiveringen till 45 §).

Angelägenheter som avses i 3 mom. är av typen personlig uppvaktning inför domstol eller myndighet. Fråga är alltså om vissa handlingar av faktisk natur som kräver personlig inställelse eller i annat avseende personligt handlande (t.ex. ett telefonsamtal).

I lagförslaget ingår inga uttryckliga regler beträffande styrelsens rätt att vägra verkställa fullmäktigebeslut som uppfattas såsom lagstridigt. Någon allmän regel härom behöver enligt landskapsstyrelsens uppfattning inte ingå i lagen, helt enkelt därför att man bör förutsätta att fullmäktige i allmänhet handlar i enlighet med lag. En sådan regel bör för konsekvens skull dessutom förutsätta en motsvarande regel även för de fall där fråga är om beslut som fattats med stöd av delegation och där verkställigheten ankommer på annat organ än det som fattat beslutet. Ett dylikt regelkomplex skulle i onödig grad tynga lagtexten utan att någon egentlig vinning uppnåddes. Det bör nämligen anses ligga i sakens natur att styrelsen (o.a. ifrågakommande organ) äger rätt att utan uttryckligt befullmäktigande vägra verkställa sådana förmodligen sällan förekommande beslut som är uppenbart lagstridiga.

38 §. Enligt den gällande lagstiftningen skall kommunalstyrelse bestå av minst sex ledamöter, ordföranden och viceordföranden inberäknad (62 § landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna) medan stadsstyrelsen skall bestå av minst sju ledamöter, ordföranden inberäknad (57 § landskapslagen om kommunalförvaltning i Mariehamns stad). Finns kommunaldirektör så får han utses till ordförande, förutsatt att han är valbar till kommunalt förtroendeuppdrag i kommunen (66 § landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna). Beträffande stadsdirektören gäller att han direkt på grund av lagens bestämmelser är ordförande i stadsstyrelsen (57 § landskapslagen om kommunalförvaltning i Mariehamns stad). På saken verkar inte om stadsdirektören är valbar till kommunalt förtroendeuppdrag i staden eller i annan åländsk kommun eller om han eventuellt inte är valbar i någon kommun i landskapet.

Mandattiden för kommunalstyrelse är fyra år (64 § landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna) medan stadsstyrelsens mandattid är endast ett år (58 § landskapslagen om kommunalförvaltning i Mariehamns stad).

De föreslagna reglerna rörande styrelsens mandattid kan sägas utgöra en kompromiss baserad på de regler som idag gäller för kommunalstyrelse respektive stadsstyrelsen. Beträffande antalet ledamöter i styrelsen har landskapsstyrelsen funnit att det med hänsyn till de svårigheter som kan uppstå att besätta förtroendeposter i de allra minsta kommunerna är lämpligast att sänka det lägsta möjliga tillåtna antalet ledamöter i styrelsen från sex till fem.

Lagförslaget innebär att kommundirektören inte längre kommer att kunna vara ordförande i styrelsen eller ens valbar till ledamot därav. Motivet för ändringsförslaget är den av landskapsstyrelsen omfattade principen att enbart förtroendevalda bör ingå som medlemmar i på politiska grunder sammansatta organ.

39 §. Valbar till ledamot i kommunalstyrelse är f.n. inte länsman, utmättningsman, polisman och inte heller tjänsteman som underlyder kommunalstyrelsen eller nämnd och som för sin befattning är redovisningsskyldig (63 § landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna). Någon motsvarande begränsning i fråga om valbarheten gäller inte i fråga om stadsstyrelsen. Valbar till ledamot i stadsstyrelsen är således envar som uppfyller de allmänna villkoren för valbarhet till kommunala förtroendeuppdrag i staden¹⁾ (11 och 12 §§ landskapslagen om kommunalförvaltning i Mariehamns stad).

Varken de valbarhetsregler som gäller i landskommun eller de som gäller i staden är enligt landskapsstyrelsens uppfattning lämpliga att lägga till grund när det gäller att stifta en ny kommunallag. De förra gör kretsen av valbara personer alltför inskränkt och är dessutom i viss mån oklara (t.ex. i vad avser avgränsningen av begreppet "redovisningsskyldig") medan de senare gör kretsen alltför vid.

Den föreslagna lösningen utgår från tanken att i huvudsak samma valbarhetskriterier bör gälla för styrelsen som för fullmäktige, varvid dock är att beakta att styrelsen i egenskap av verkställande organ ingriper aktivt i de övriga kommunala

1) Kommunallagskommitténs framställning beträffande de gällande reglerna är i viss mån missvisande (s.23 betänkandet).

organens verksamhet på ett helt annat sätt än fullmäktige. Denna omständighet påkallar enligt landskapsstyrelsens uppfattning en reglering som innebär att tjänstemän vilka bär det främsta ansvaret för verksamheten vid styrelsen underställda förvaltningsenheter inte skall tillåtas ingå som ledamöter i styrelsen.

40 §. Den gällande lagstiftningen innehåller inga grundläggande regler om stadsstyrelsens sammanträden. Om kommunalstyrelsens sammanträden ingår de grundläggande regleringarna i 71 § landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna. De i jämförelse därmed mer preciserade regler som nu föreslås utgår i huvudsak från den praxis som utbildat sig. Avvikelsen i fråga om det minimiantal ledamöter som föreslås ha rätt att få styrelsen sammankallad är betingad av hänsyn till de berättigade krav som en minoritet av styrelsen ev. kan ha. Den föreslagna regeln skulle i praktiken innebära att styrelsen skall sammankallas om två ledamöter begär det. (Härvid utgås ifrån att styrelserna kommer att bestå av fem eller sex ledamöter).

41 §. Enligt gällande lagstiftning (23 § landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna, 20 § landskapslagen om kommunalförvaltning i Mariehamns stad) skall beträffande ledamöterna i kommunstyrelserna följas samma jävsregler som gäller för domare. Eftersom dessa regler inte undergått någon ändring sedan de intogs i 1734 års lag motsvarar de inte till alla delar nutida synsätt. Reglernas innebörd är därjämte, på grund av det ålderdomliga språket, i viss utsträckning svår att förstå.

Mot sagda bakgrund har det fallit naturligt att för kommunstyrelsens del föreslå antagande av de moderna och relativt entydiga jävsregler som gäller för landskapsstyrelsen (16 § landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse). Förslaget innebär dock inte någon fullständig saklig överensstämmelse med dessa regler, vilket förhållande beror på att landskapsstyrelsen ansett vissa förtydliganden nödvändiga. Sålunda bör för tydlighetens skull anges i 1 mom. 1 punkten att jäv föreligger endast då ärendet personligen rör någon bland den personkrets som anges i lagrummet. På samma sätt som gäller ifråga

om fullmäktigeledamot så skall jäv självklart inte anses vara för handen när ärendet är av generell natur och således inte rör vederbörande personligen i större utsträckning än andra medlemmar av kommunen vilka fyller de kriterier som fordras för att beslutet skall vara tillämpligt på dem (såvida inte förhållandena undantagsvis är sådana att någon av de övriga jävsgrunderna är tillämpliga).

Förslaget till avvikelse i fråga om jäv p.g.a.ombudsmannaskap (1 mom.4 p.) från de för landskapsstyrelsen i motsvarande fall gällande reglerna grundar sig uppfattningen att det inte finns skäl att vad gäller jäv göra skillnad mellan den som biträder sakägare när denne själv för sin talan och den som för sakägares talan som ombud. I vartdera fallet bör enligt landskapsstyrelsens åsikt förtroendet för vederbörandes opartiskhet i samma mån anses rubbat. Eftersom det endast undantagsvis förekommer att någon som inte är legal ställföreträdare för vederbörande för talan för annan utan att betinga sig ersättning därför, är det rimligt att i förevarande lagrum (för överskådlighetens skull) utgå från denna huvudregel. Vid eventuella undantag från regeln torde nämligen bestämmelsen i 1 mom. 5 punkten normalt bli tillämplig.

Förslaget att jäv enligt huvudregeln skall föreligga endast när ombudsmannaskapet är aktuellt (eller biträdet ges) grundar sig på den omständigheten att det personliga intresset för ärendet (och därmed den partiska inställningen) inte är lika markerat när vederbörande skilt sig från det. Väsentligt är även att bestämmelserna beträffande ställföreträdarskap, vilka rör likartade förhållanden, i ifrågavarande hänseende blir enhetliga.

Bestämmelsen i 16 § 3 mom. landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse bör inte i dess exakta ordalydelse intas i förevarande lag. Anledningen härtill är den oklarhet som vidlåder lagrummet. En bokstavstolkning ger nämligen vid handen att avsikten vore att ge bestämmelsen tillämpning endast i det speciella i praktiken säkerligen sällan förekommande fall att landskapsstyrelsen är berättigad att med förbigående av sammanslutningens egen beslutande församling (t.ex. en bolagsstämma) utse en representant i sammanslutningens verkställande organ. Emellertid har avsikten inte varit att ge bestämmelsen en sådan innebörd utan den skall förstås så att jäv inte föreligger blott vederbörande i styrelsen i fråga skall anses representera landskapet. Huruvida landskapsstyrelsen direkt utsett honom eller

om han utsetts vid bolagsstämma (på förslag av landskapsstyrelsen) har således ingen betydelse i ifrågavarande sammanhang.

Lagförslagets 41 § 3 mom. har formulerats utgående från den innebörd som enligt det ovan sagda skall ges motsvarande regel i landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse.

42 §. De föreslagna reglerna beträffande otillbörligt förfarande från styrelseledamots sida är i huvudsak identiska med de regler som i dag i ifrågavarande avseende gäller beträffande tjänstemän och - som det förefaller - beträffande andra förtroendevalda än ledamöterna i styrelsen (och ledamöterna i fullmäktige) (87 och 88 §§ landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna, 71 och 72 §§ landskapslagen om kommunalförvaltning i Mariehamns stad). Oklarheten beträffande reglernas tillämpning med avseende på ledamot i styrelsen gäller frågan huruvida med hänsyn till kapitelrubriken reglerna beträffande förskingring och annan oredlighet är direkt tillämpliga på ledamot i styrelsen. Det är nämligen uppenbart att reglerna beträffande förfarandet då annat fel ligger förtroendevald eller tjänsteman till last inte är tillämpliga ifråga om ledamot i styrelsen.

Anledningen till att ifrågavarande regler enligt landskapsstyrelsens uppfattning bör vara tillämpliga även i fråga om ledamot i styrelsen är främst det förhållandet att enskild ledamot i styrelsen på grund av delegation kan tilläggas rätt att ensam avgöra ärenden på styrelsens vägnar¹⁾. Även den omständigheten att enskild ledamot av styrelsen kan företräda styrelsen utåt (och i de olika nämnderna) talar för att styrelsen bör ha rätt att upptaga fråga rörande ledamots fel eller försummelse till handläggning. De åtgärder som kan tänkas komma i fråga i anledning av dylikt fel är, när fråga är om lindrigare fel, någon form av erinran och, när fråga är om svårare fel, anmälan till åtal.

44 §. Ett av de främsta syftena med den revision av kommunallagstiftningen som är för handen är att göra lagstiftningen mer lättillgänglig för de många förtroendevalda som skall tillämpa den. Detta syfte kan nås bl.a. genom undvikande av onödig oenhetlighet i fråga om de regler som skall gälla för de olika förvaltningsorganen och genom koncentration av

¹⁾ Redan idag föreligger f.ö. denna möjlighet inom stadsförvaltningen (63 § landskapslagen om kommunalförvaltning i Mariehamn).

bestämmelserna så att reglerna rörande samma förvaltningsorgan så långt det är möjligt återfinns på samma plats i lagen.

Vad gäller först enhetligheten av reglerna så kan sägas att landskapsstyrelsen utgått från de regler som föreslagits gälla för fullmäktige och så långt det befunnits ändamålsenligt och möjligt gjort dem tillämpliga i fråga om de lägre kommunala organen. När det gäller principen om koncentration av bestämmelserna kan konstateras att principen fullt ut genomförd skulle ha inneburit att i sak överensstämmande regler intagits på flera olika platser i lagförslaget. Lagen skulle därigenom ha förlorat i överskådlighet. I stället för att genomföra koncentrationsprincipen fullt ut har landskapsstyrelsen därför valt att, i de fall i sak överensstämmande regler skulle gälla för såväl fullmäktige som lägre organ, hänvisa till de regler som gäller för fullmäktige. Härigenom vinner man enligt landskapsstyrelsens uppfattning de fördelar som koncentrationen medför utan att överskådligheten blir lidande.

Förevarande paragraf innehåller hänvisningar till sådana för fullmäktige gällande bestämmelser som är avsedda att tillämpas i fråga om styrelsens verksamhet. För de styrelsen underlydande organen finns motsvarande bestämmelser i 51 §.

5 kap. Nämnder och övriga förvaltningsorgan

46 §. I den gällande lagstiftningen (t.ex. 83 § landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna) sägs beträffande kommittéer endast att styrelsen är berättigad att för tillfälliga uppdrag tillsätta dylika och bestämma deras befogenheter. De allmänna reglerna rörande förtroendevalda och deras ställning är dock otvivelaktigt tillämpliga även i fråga om ledamöter i kommitté, vilken omständighet bl.a. innebär att till kommittéledamot endast kan utses person som är valbar till förtroendeuppdrag inom kommunen. Den enda väsentliga skillnaden mellan nämnder och kommittéer är således att nämnder är avsedda att vara bestående och kommittéer tillfälliga organ. Vad uppgifternas art beträffar så innebär givetvis detta förhållande att uppgifter som kan väntas bli bestående inte får anförtros kommittéer. I övrigt finns inget som hindrar att kommittés och nämnds uppgifter sammanfaller. (Kommitté kan dock givetvis inte anförtros uppgift som ankommer på obligatorisk (lagstadgad) nämnd.

Kommunallagskommittén säger sig omfatta en påstådd utveckling därhän att kommittéer tillsätts även för uppgifter som inte kan anses vara av uteslutande tillfällig karaktär (s.25 betänkandet). Kommittén går dessutom så långt som att föreslå att i lagen skulle intas en uttrycklig bestämmelse om att kommitté kan tillsättas för "stadigvarande uppdrag" (s.41 (7 §) betänkandet). Därmed skulle skillnaden mellan kommitté och fakultativ ("frivillig") nämnd i praktiken försvinna. Lagen skulle t.o.m. medge att fullmäktige och styrelsen var för sig tillsätter organ för handhavande av samma uppgifter (nämnd respektive kommitté).

Landskapsstyrelsen har för sin del ansett det oändamålsenligt att medge inrättande av organ som endast till namnet skiljer sig från varandra. Lagförslaget upptar därför ingen bestämmelse rörande möjligheten att tillsätta kommittéer för stadigvarande uppdrag. Förslaget innebär i stället en rätt stor avvikelse från de gällande reglerna och avsikten är att i ännu högre grad än f.n. framhäva kommitténs ställning som "expertorgan" utan självständig beslutanderätt i kommunala angelägenheter. Härav följer att kommittémedlemskap inte skulle vara att uppfatta som ett förtroendeuppdrag i egentlig mening och något behov av att uppställa samma valbarhetskriterier som för förtroendeuppdrag i allmänhet skulle alltså inte föreligga. Några särskilda begränsningar avseende valbarheten till kommittéuppdrag föreslås således inte intagna i lagen (jfr 48 § 2 mom.).

Även om begreppet "kommitté" i normalspråket inte kan anses beteckna blott en enda person är det - med hänsyn till att några regler inte föreslagits uppställda vad gäller antalet medlemmar i kommitté - inget som hindrar att en enda person utses för handhavande av i denna paragraf avsedd uppgift, varvid på honom tillämpas de regler som gäller för kommitté.

48 §. I gällande lagstiftning finns inga speciella valbarhetskriterier i fråga om medlemskap i nämnd. Valbar till ledamot i nämnd är således envar som fyller de allmänna krav som gäller för besättande av förtroendeuppdrag i kommun (t.ex.15 § landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna). Motiven för förslaget att härvidlag införa begränsningar är desamma som i motsvarande avseende anförts beträffande styrelsen (s23 f).

50 §. Reglerna i paragrafen är i huvudsak överensstämmande med den gällande lagstiftningen (jfr. t.ex. 82 § landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna). Att bestämmelserna inte är tillämpliga i fråga om dens.k. specialreglerade förvaltningen behöver lika litet som i fråga om lagens övriga regler särskilt utsägas.

51 §. Beträffande de i paragrafen föreslagna bestämmelserna gäller detsamma som sagts i motiveringen till 44 §.

6 kap. Kommuns anställda

52 §. Bestämmelserna i paragrafen avviker inte i materiellt hänseende från det som gäller i dag. Vad beträffar den i gällande lagstiftning brukade benämningen "tjänsteinnehavare" har landskapsstyrelsen funnit att därmed inte avses annat än "innehavare av tjänst". Och eftersom den som innehar en tjänst är att anse som tjänsteman, dvs anställd i offentligrättslig anställningsförhållande, finns ingen anledning att beteckna honom som något annat än just tjänsteman, vilket begrepp i svenskt språkbruk (men möjligen inte i finskt) är det gängse när fråga är om person som är i t.ex. kommunal tjänst. Särskilt motiverat är en terminologisk ändring med tanke på att någon skillnad mellan innehavare av tjänst och innehavare av fast befattning inte görs i kommunalförvaltningen. I sammanhanget kan ytterligare noteras att regeringen i sin proposition till riksdagen med förslag till ny kommunallag (prop. 140/1975 II rd) föreslog att "tjänsteinnehavare" skulle ersättas med "tjänsteman".

53 §. Som ovan redan framkommit (s.23) så innebär lagförslaget att kommunens främste tjänsteman (kommundirektören) inte längre kommer att få fungera som ordförande i kommunens styrelse. Beträffande de övriga ändringar som föreslagits vad gäller direktörens tjänsteförhållande bör närmast observeras frågan rörande anställningstryggheten. I den gällande lagstiftningen finns särskilda regler beträffande uppsägning av kommunaldirektör och stadsdirektören (68 § landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna respektive 61 § landskapslagen om kommunalförvaltning i Mariehamns stad). Särskilt stadsdirektörens ställning är i jämförelse med det som gäller för övriga kommunala tjänstemän enligt f.n. gällande regler mycket stark. Enligt den föreslagna lagen skulle kommunaldirektören i förevarande hänseende inte intaga någon särställning i förhållande till

kommunens övriga tjänstemän och han skulle således kunna uppsägas från sin tjänst med iakttagande enbart av de föreskrifter som till äventyrs intagits i tjänstestadga. Även om lagändringen åtminstone i formellt hänseende innebär en försämring av de anställningsvillkor som i dag gäller för de två kommunala tjänstemän som direkt berörs av de nya reglerna bör försämringen inte anses vara av sådan art att dess genomförande förutsätter lagstiftning i grundlagsenlig ordning - ändring har på motsvarande sätt skett i riket med iakttagande av normal lagstiftningsordning.

54 §. Även om de kommunala tjänstemännens anställningsvillkor fortsättningsvis i stor utsträckning kommer att regleras genom tjänstekollektivavtal finns det dock fortfarande behov av tjänstestadgor, bl.a. därför att vissa angelägenheter inte får göras till föremål för avtal.

Beträffande föredragande tjänstemans ansvar för beslut som fattats vid hans föredragning och beträffande jävsgrunderna för sådan tjänsteman föreslås samma regler som i motsvarande fall gäller för landskapstjänsteman (16 § landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse, 6 § landskapslagen om ärendenas handläggning i landskapsstyrelsen). Även i fråga om disciplinstraff föreslås - avvikande från det som gäller i dag - i huvudsak samma regler som för landskapstjänsteman (27/73)¹⁾.

55 §. De föreslagna bestämmelserna som med vissa detaljändringar överensstämmer med det som gäller f.n. (t.ex. 87 och 88 §§ landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna) motsvarar i huvudsak det som i motsvarande avseende föreslagits gälla för förtroendevald (42 §). Anledningen till att åtgärder skulle kunna vidtagas mot tjänsteman även på den grunden att han förfarit "olämpligt" medan åtgärder skulle kunna vidtagas mot förtroendevald endast under förutsättning att han begått ett direkt fel (för vilket han i princip kan straffas) är den att några i egentlig mening disciplinära påföljder inte kan göras gällande mot den som är förtroendevald - den förtroendevalde står ju inte i tjänsteförhållande till kommunen - och olämpligt förfarande som inte tillika är lagstridigt kan således inte medföra någon påföljd (förutom eventuella politiska följder).

56 §. Bestämmelsen saknar motsvarighet i gällande lagstiftning rörande kommunalförvaltningen. Liknande bestämmelser

¹⁾ Kommunallagskommitténs förslag till lagtext överensstämmer på ifrågavarande punkt inte med det som anges i förslagets motivering (s.60 resp.s.28 bet.).

ingår dock i självstyrelselagen beträffande statens tjänstemän (39 §) och i grundskolförordningen för landskapet Åland beträffande grundskollärare (105 §).

7 kap. Ekonomisk förvaltning

58 §. Principen att den kommunala förmögenheten inte får minskas kommer i den gällande lagstiftningen till uttryck genom förbudet att använda kapitalinkomster för bestridande av kommunens egentliga utgifter (t.ex. 93 § 2 mom. landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna). Någon anledning att kvarhålla detta förbud bör dock inte längre anses föreligga.

59 §. Att indelningen i egentliga utgifter och kapitalutgifter samt egentliga inkomster och kapitalinkomster föreslagits upphävd (jfr. t.ex. 96 § landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna) sammanhänger med det förhållandet att man i statshushållningen har frångått denna indelning. Övriga ändringsförslag i paragrafen är i huvudsak av terminologisk art.

60 §. Den gällande lagstiftningen upptar för det fall styrelsens budgetförslag inte omfattas oförändrat av styrelsen skiljaktiga regler beträffande förfarandet i landskommunerna och förfarandet i staden. Enligt landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna (98 § 2 mom.) gäller nämligen att fullmäktige härvid har möjlighet att återförvisa förslaget till styrelsen medan fullmäktige i staden i samma situation skall återförvisa förslaget till styrelsen (80 § 2 mom. landskapslagen om kommunalförvaltning i Mariehamns stad). Landskapsstyrelsen har ansett det mest ändamålsenligt att i enlighet med vad som gäller enligt den förstnämnda lagen föreslå att fullmäktige skall ha rätt att själva avgöra om de ifrågakommande ändringarna i budgetförslaget är av den karaktären att ny beredning i styrelsen erfordras.

61 §. Vår gällande kommunallagstiftning känner inte begreppet "tilläggsbudget". Inte desto mindre så förekommer det såväl i staden som bland landskommunerna att tilläggsbudgeter antas under det löpande räkenskapsåret. Eftersom fråga således är om ett praktiskt behov föreslår landskapsstyrelsen ett lagfästande av institutet med de bestämmelser som härom gäller i riket som modell (84 § kommunallagen, FFS 953/1976).

63 §. Ändringen i 1 mom. i jämförelse med gällande lagstiftning (t.ex. 105 § 1 mom. landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna) föranleds därav att staten efter den 1 januari 1979 då det nya skatteuppbördssystemet trädde i kraft (lagen om skatteuppbörd, FFS 611/78) inte längre erlägger någon förhandsbetalning på kommunalskattens förskott. I stället utbetalas medel som influtit som förskott på kommunalskatt på bestämda tider.

Bestämmelsen i 2 mom. motsvarar 105 § 2 mom. landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna och 87 § 2 mom. landskapslagen om kommunalförvaltning i Mariehamns stad. Beträffande staden gäller dock att förhöjningen av det belopp som skall uttaxeras per skattöre får höjas med endast fem procentenheter¹⁾. Landskapsstyrelsen har ansett det ändamålsenligt att i ifrågasvarande hänseende föreslå antagande av de regler som gäller för landskommunerna. Dock kan tilläggas att en höjning med så mycket som tio procentenheter för de flesta kommuners del ter sig utesluten.

64 och 65 §§. Enligt den gällande lagstiftningen (t.ex. 90 och 91 §§ landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna) skall vissa grundläggande beslut rörande fondsamt beslut avseende bl.a. avvikelse från vad som särskilt föreskrivits beträffande till kommunen donerad eller testamenterad egendom underställas landskapsstyrelsen för fastställelse. Eftersom landskapsstyrelsen anser att någon tillsyn av ifrågasvarande art normalt inte längre kan anses befogad, så upptar lagförslaget i ifrågasvarande avseende inte några regler beträffande underställning. I övrigt föreslås inte några avvikelser från de gällande reglerna.

8 kap. Revision

67 §. Enligt den gällande lagstiftningen (t.ex. 113 § landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna)

¹⁾ Kommunallagskommitténs betänkande innehåller på denna punkt vilseledande uppgifter (s. 30 och 62 bet.).

utses revisorer för kommun för ett år i sänder bland dem som är valbara till förtroendeuppdrag i kommunen, dock så att valbar är även person som inte är bosatt i kommunen om han samtyckt till uppdraget samt så att den som redan innehar förtroendeuppdrag i kommunen eller innehar ställning av redovisare inte är valbar till revisor.

De föreslagna nya reglerna innebär i huvudsak att revisorernas mandatperiod förlängs så att den kommer att sammanfalla med fullmäktiges och att skyldigheten att åta sig revisorsuppdrag utsträcks till att omfatta även kommunmedlemmar som inte är bosatta i kommunen. Sagda ändringsförslag grundar sig på kommunallagskommitténs förslag i frågan (s. 64 bet.). Förslaget innebär ytterligare att de tjänstemän som avses i 15 § och vilka inte är valbara till fullmäktigeuppdrag inte heller skulle vara valbara till revisorsuppdrag. Beträffande de redovisningsskyldigas ställning innebär förslaget inga ändringar.

68 §. I sak innebär förslaget ingen större förändring av revisorernas uppgifter i annat avseende än att inventeringsmän för den fasta och lösa egendomen (jfr t.ex. 117 § landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna) inte längre skulle utses, varför de uppgifter som tidigare ankommit på dem i fortsättningen skulle handhas av revisorerna.

69 §. Förslaget att revisionsberättelsen skulle få överlämnas till fullmäktige mer än två månader senare än enligt gällande lagstiftning (jfr t.ex. 114 § 2 mom. landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna) motiveras av det förhållandet att revisionsarbetet numera erhållit en omfattning som gör det svårt att iakttaga de tidsramar som gäller i dag. Förslaget innebär tillika att fullmäktige skulle få två månader på sig att taga del av bokslutet innan revisionsberättelsen föreläggs fullmäktige.

Eftersom revisorerna inte utgör något kommunalt organ i egentlig mening vilket, vid behov efter omröstning, fattar beslut i organets namn utan handlar självständigt på eget ansvar så skall varje revisor i princip avge särskild berättelse. Denna princip hindrar dock inte att synpunkter som omfattas av alla revisorer sammanförs i samma handling, vilken undertecknas av de revisorer som omfattat synpunkterna.

70 §.I jämförelse med gällande lagstiftning (t.ex. 118 § 3 mom. landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna) föreslås vissa förtydliganden vad gäller kommunens rätt att kräva ersättning av försumlig redovisningsskyldig.

I lagrummet regleras påföljder i anledning av anmärkning i revisionsberättelse. Givetvis är det dock inget som hindrar att skadeståndsanspråk väcks i samband med åtal för brott som avses i t.ex. 42 § även i det fall den åtalade är redovisningsskyldig.

Att skadeståndslagen skall tillämpas i fråga om ersättningsanspråk på grund av skada som redovisningsskyldig åsamkat kommunen innebär bl.a. att skadeståndet kan jämkas samt att skadestånd inte får utdömas om endast lindrigt vållande ligger den felande till last.

71 §.De föreslagna bestämmelserna avviker frångående regler (jfr. t.ex. 118 § 2 mom. landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna) i det avseendet att alla som på kommunens vägnar (med undantag av ledamot och ersättare i fullmäktige samt revisor) utövar offentlig makt skulle anses redovisningsskyldiga för sin verksamhet. En dylik regel är enligt landskapsstyrelsens mening nödvändig redan av den praktiska orsaken det åligger revisorerna att granska den kommunala förvaltningen i hela dess vidd och inte endast den del av förvaltningen som rör medelsanvändningen. Dessutom bör det av principiella skäl anses att den som har att på kommunens vägnar utöva förvaltningsuppgifter inte bör kunna undandra sig skyldigheten att inför de högre kommunala organen göra reda för sin verksamhet.

9 kap. Samarbete mellan kommuner

De allmänna formerna för samarbete mellan kommuner regleras i dag i landskapslagen om samarbete mellan kommuner (9/60). Bestämmelserna i detta kapitel avviker inte i någon högre grad i sak från det som gäller i dag.

73 §. Bestämmelserna i paragrafen beträffande s.k. gemensam nämnd saknar motsvarighet i den gällande lagen men äger motsvarigheter inom den specialreglerade kommunalförvaltningen. Anledningen till att landskapsstyrelsens tillstånd skulle fordras när avtalet gäller förvaltningsuppgifter inom specialreglerat område är den att en objektiv bedömning i dylika fall ofta fordras för undvikande av att kommunerna i lag särskilt pålagda uppgifter blir lidande.

Anhängiggörande av tvist vid allmän domstol kommer i fråga när det avtal varom tvist råder är av privaträttslig karaktär. Avsikten är att skiljemannaförfarande skall kunna komma i fråga även när fråga är om avtal av offentligrättslig karaktär.

M e l l a n k o m m u n a l o m b u d s s t ä m m a

74 och 75 §§. De ändringar som föreslagits i jämförelse med gällande lag är delvis betingade av önskvärdheten av enhetlighet med de regler som gäller för kommunfullmäktige. Förslaget att även kommundirektör skulle vara välbar betingas av önskvärdheten att de som har det närmaste ansvaret för kommunernas allmänna förvaltning och därmed de största insikterna beträffande denna bör ha möjlighet att företräda kommunerna vid ombudsstämma.

76 §. De föreslagna reglerna beträffande styrelsens rätt att ge direktiv om utövandet av rösträtten äger ingen motsvarighet i den gällande lagen. Avsikten är inte att direktiv skulle vara bindande utan endast vägledande.

K o m m u n a l f ö r b u n d

80 §. Förslaget om regler beträffande plan för bildande av kommunalförbund syftar till att göra förfarandet vid bildande av kommunalförbund mindre omständligt än för närvarande.

81-84 §§. Såvitt gäller de föreslagna bestämmelserna beträffande kommunalförbunds organisation (81 §) och valbarheten till kommunalförbunds organ så föranleds avvikelserna från den gällande lagstiftningen i huvudsak av önskvärdheten av enhetlighet i lagens bestämmelser. I fråga om grundstadgan så föranleds förslaget att grundstadga skall kunna innehålla bestämmelser innebärande att beslut för att bli gällande skall godkännas av de enskilda kommunernas fullmäktige därav att det är önskvärt att möjliggöra ett sådant förfarande att viktigare beslut underställs de enskilda kommunernas eget avgörande.

86 §. Enligt den gällande lagen (8 §) skall bokslutet för räkenskapsåret fastställas före utgången av maj månad följande år och budget för inkommande räkenskapsår antagas före utgången av oktober månad. Den föreslagna förkortningen av dessa terminer föranleds av att primärkommunerna för sina bokslut och för bärkraftsklassificeringen behöver uppgifter i ifrågavarande angelägenheter tidigare än gällande lag föreskriver.

88 §. Ändringsförslaget föranleds främst därav att de nuvarande reglerna för ändring av grundstadga (20 § landskapslagen om samarbete mellan kommuner) medför ett onödigt omständligt ändringsförfarande. Ändringsförslaget bygger på kommunallagskommitténs förslag i frågan (s. 74 betänkandet).

89 §. Den gällande lagen (21 §) föreskriver att utträde ur kommunalförbund kan komma i fråga om grundstadgan medger utträde och även om sådant medgivande inte ingår i grundstadgan, såvida samtliga förbundsmedlemmar samtycker till utträdet. Oavsett att endera förutsättningen för utträde är för handen skall ytterligare landskapsstyrelsens bifall till utträdet erhållas innan utträde kan ske. Detta förfarande är enligt landskapsstyrelsens uppfattning onödigt omständligt. De regler för utträde som nu föreslås innebär att rätt att utträda ur kommunalförbund alltid skulle föreligga. Förhastade beslut om utträde skulle förhindras därav att rätt till ekonomisk kompensation normalt inte skulle föreligga. Förslaget att rätt till kompensation skulle föreligga vid utträde på grund av sådan väsentlig ändring av grundstadgan som kommunen inte vill godkänna motiveras av skälighetshänsyn.

K o m m u n a l a s a m a r b e t s n ä m n d e n

91 §. Sedan år 1970 samverkar kommunerna frivilligt och informellt inom den s.k. kommunala samarbetsnämnden. Samarbetet har vid det här laget vunnit sådan hävd att det enligt landskapsstyrelsens uppfattning är befogat att i lagen intaga åtminstone några allmänt hållna regler beträffande nämndens verksamhet. Eventuellt kan det i framtiden bli aktuellt att föreskriva mer detaljerade regler för nämndens verksamhet om den utvecklas så att den erhåller funktionen av beslutande organ.

10 kap. Besvär och underställning

92 och 93 §§. Underställning utgör ett slags "överprövning" av beslut som kommunalt organ fattat i angelägenhet som anförtrotts dess förvaltning. Med hänsyn till att prövningen i första hand avser beslut i konkreta frågor och inte beslut som gäller organisatoriska eller processuella frågor är det klart att underställningsskyldigheten regleras av rikslagstiftning inom sådana rättsområden där kommunerna på grund av rikslagstiftning pålagts förvaltningsuppgifter.

I paragrafen har föreslagits att underställning som sker hos landskapsstyrelsen verkställs så att det beslut som utgör föremål för underställningen tillställs landskapsstyrelsen inom tre månader efter dagen då det vunnit laga kraft. Enligt rikslagstiftningen (135 § kommunallagen) skall underställning ske inom ett år efter det beslutet fattats. Bestämelsen sammanhänger därmed att underställningsmyndigheten tillika utgör besvärsmyndighet (141 § 5 mom kommunallagen; 7 § lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden). I fråga om underställning som skall ske hos landskapsstyrelsen har det ansetts att besvär över det underställda beslutet inte kan ske hos landskapsstyrelsen, eftersom landskapsstyrelsen inte nämns bland de i 2 § lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden avsedda myndigheter vilka utgör besvärinstanser. Förhållandena har härvidlag i viss mån ändrats genom ikraftträdandet av lagen om tillämpningen i landskapet Åland av lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (FFS 182/79, AFS 18/79) Enligt denna lag utgör landskapsstyrelsen besvärsmyndighet i fråga om ärenden som hör till självstyrelsen. På grund av de ändringar som företogs av landstinget i landskapsstyrelsens förslag till den lagmotion hos riksdagen som legat till grund för lagen så bör lagen emellertid tolkas så att beslut som fattas av kommunala myndigheter inte berörs av dess regler. Det sagda innebär att besvär i underställt ärende såsom förut bör anföras hos riksmyndighet (vanligen länsstyrelsen, i vissa fall dock andra myndigheter, t.ex. inrikesministeriet), varför underställelsen lämpligen bör ske först sedan det står helt klart att det underställda beslutet vunnit laga kraft.

I fråga om ärende där besvär skall anföras hos riksmyndighet men underställning ske hos landskapsstyrelsen är att observera att besvärsmyndigheten äger rätt att ta ställning enbart till frågan om beslutets laglighet, varemot landskapsstyrelsen, när underställning sedan sker, äger taga ställning till såväl beslutets laglighet som dess ändamålsenlighet. Eftersom underställningsmyndigheten och besvärsmyndigheten i riket är samma organ, där det underställda beslutet och eventuella besvär däröver handläggs vid samma tillfälle, så tas på samma gång ställning till såväl laglighets- som ändamålsenlighetsfrågorna. Detta förhållande kan möjligen, när besvär anförts hos ministerium eller centralt ämbetsverk, där kännedomen om åländska angelägenheter vanligen endast är ytlig, (och där den tjänsteman till vars avgörande frågan delegerats eventuellt inte ens är jurist), ha till följd att vederbörande besvärsmyndighet uppfattar sig böra ta ställning till såväl beslutets laglighet som dess ändamålsenlighet och eventuellt förkasta detsamma såsom i något avseende oändamålsenligt. Det finns även en viss risk för att man uppfattar lagen om tillämpningen i landskapet Åland av lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden så att besvären i ärendet skall anföras hos landskapsstyrelsen och att man därför vägrar upptaga dem till prövning.

Bestämmelsen i 93 § 3 mom. lagförslaget rörande besvärsförbud när landskapsstyrelsen beslutat att av lämplighetsskäl vägra fastställelse, grundar sig på den i självstyrelsebegreppet liggande principen att självstyrelsemyndigheterna tillkommer den slutliga beslutanderätten i frågor rörande självstyrelseförvaltningens ändamålsenliga handhavande. Till självstyrelseförvaltningen i här avsedd bemärkelse bör man även hänföra angelägenheter vilka landstinget på grund av sin lagstiftningsbehörighet anförtrott de kommunala myndigheterna.

Förutom förenämnda begränsning i rätten att söka ändring så förefaller det som om det inte heller vore meningsfullt att söka ändring i beslut varigenom det underställning underkastade beslutet fastställts. Eftersom förutsättningen för att beslutet skall fastställas är att det vunnit laga kraft så är det nämligen klart att det beslutet inte mer kan göras till föremål för ändringssökande (annat än i extraordinär väg). Rätten till ändringssökande torde således inskränka sig till en rätt att anhålla om upphävande

av fastställelsebeslutet på formella grunder. Eftersom ett dylikt besvär inte har karaktären av kommunalbesvär utan är att anse som s.k.

förvaltningsbesvär så är kretsen besvärberättigade begränsad till dem som är att betrakta som sakägare. (I praktiken har dylika besvär på sin höjd uppskjutande verkan).

94 och 95 §§. Enligt den gällande lagstiftningen (t.ex. 123 § landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommuner-na) har envar i regel rätt att söka ändring i av kommunalt organ fattat beslut på den grund att "hans enskilda rätt blivit kränkt". Den nu föreslagna lydelsen "kränker hans rätt" (94 §) överensstämmer med motsvarande bestämmelse i rikets kommunallag (139 §).

Med ovensagda i språkligt avseende misslyckade formulering har man av allt att döma velat uttrycka den regeln att envar som äger del i saken tillika äger besvärsrätt. Att även medlem i kommun nämnts i sammanhanget trots att han, vare sig hans rätt kränkts eller inte, skulle ha besvärsrätt på grund av bestämmelserna i 1 mom, beror på att avsikten är att alla de vilkas rätt kan tänkas ha kränkts genom överklagbart beslut skulle delges beslutet med iakttagande av de regler som gäller för enskild delgivning (jfr 97 § 2 mom.).

Att landskapsstyrelsen inte föreslagit någon egentlig omformulering av reglerna beträffande besvärsrätten sammanhänger därmed att regleringen av rätten att anföra besvär av någon anledning vanligen ansetts vara att hänföra till rättegångsväsendet, beträffande vilket riket enligt 11 § 2 mom. 13 punkten självstyrelselagen äger lagstiftningsrätt. Enligt landskapsstyrelsens uppfattning bör ifrågavarande bestämmelser dock förstås så - inte minst med hänsyn till ordvalet (-"väsendet") - att det ankommer på riket att antaga organisatorisk-processuella normer, dvs regler beträffande de rättsvärdande organens funktioner och förfarandet vid handläggandet av ärenden därstädes, medan lagstiftningsrätten beträffande rent materiella frågor såsom bl.a. just rätten till sökande av ändring är beroende av huruvida lagstiftningsrätten inom ifrågavarande ("materiella") område ankommer på riket eller landskapet. M.a.o. så skulle ifrågavarande bestämmelser tolkas på samma sätt som skett i fråga om självstyrelselagens regler rörande kommunalförvaltning.

Bestämmelserna i 94 § överensstämmer (av ovan angivna orsaker) i sak med bestämmelserna i 140 § rikets kommunallag. Denav kommunallagskommittén föreslagna ordalydelsen innebär en saklig avvikelse från rikslagen (126 § betänkandet; hänvisningen avser 125 § och inte 124 §).

96 §. Den ovan nämnda lagen rörande ändringssökande (FFS 182/79) är som angivits inte tillämplig i fråga om angelägenheter som underliggert de kommunala myndigheternas kompetens. Härav följer att besvär över beslut som fattats av (högre) kommunala organ normalt prövas av länsrätten i första instans. I vissa fall ankommer handläggningen av besvären dock på olika centrala myndigheten i riket. Sålunda skall besvär över beslut som fattats av skolnämnd anföras hos skolstyrelsen. (Beslut som fattats av direktion för av landskapet ägd skola överklagas hos landskapsstyrelsen).

97 och 98 §§. De föreslagna bestämmelserna överensstämmer i sak med motsvarande bestämmelser i rikets kommunallag (142 - 144 §§). I fråga om tidpunkten då besvärstiden börjar löpa skulle enligt förslaget (liksom f.n.) gälla två olika huvudprinciper: besvärstiden skulle i fråga om besvärgrund som kan åberopas endast av den som är medlem i kommunen börja löpa då delgivning av beslutet skett på det sätt som om offentlig delgivning är stadgat (jfr 7 § lagen om delgivning i förvaltningsärenden, FFS 232/66); i fråga om besvärgrund som kan åberopas av envar (rättskränkning) står besvärsrätten i princip öppen hur länge som helst, såvida inte delgivning av beslutet äger rum på det sätt som om enskild delgivning är stadgat (jfr 4 § lagen om delgivning i förvaltningsärenden), i vilket fall besvärstiden börjar löpa från dagen då sådan delgivning skett. Det förhållandet att besvärstiden aldrig går tillända för person som inte delgivits beslutet genom enskild delgivning (såvida rättskränkning åberopas som besvärgrund) är med hänsyn till såväl kommunal som enskild rättssäkerhet i många avseenden betänkligt även om det är uppenbart att påståenden rörande rättsförluster som framställs lång tid efter det förlusterna skulle ha inträffat vanligen är svåra att bevisa.

11 kap. Särskilda bestämmelser

104 §. Den föreslagna bestämmelsen har ingen motsvarighet i den gällande kommunallagstiftningen. I praktiken förekommer det dock att synpunkter från kommunmedlemmar i olika kommunala frågor stundom leder till konkreta åtgärder på förvaltningsplanet; ibland förekommer det rentav att synpunkter från allmänheten inbegärs. Avsikten med bestämmelsen är att de till styrelsen och andra förvaltningsorgan framförda synpunkterna skall sammanställas av styrelsen inför den årliga redogörelsen inför fullmäktige.

12 kap. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

105-108 §§. Liksom kommunallagskommittén (135 § betänkandet) så föreslår landskapsstyrelsen att den nya lagen skall börja tillämpas från den 1 januari 1980 då de nyvalda fullmäktige tillträder (105 §). Det föreslagna undantaget från huvudregeln i fråga om valet 1979 (106 §) betingas därav att landskapsstyrelsen anser det önskvärt att antalet fullmäktigeledamöter redan under den inkommande mandatperioden uppgår till det av lagen förutsatta. Landskapsstyrelsen är medveten om att det i och för sig märkliga förhållandet inträder att det antal fullmäktige som enligt kommunala centralnämndens kungörelse (31 § 2 mom. landskapslagen om landstingsval och kommunalval) skall väljas, på grund av den mellankommande lagändringen, inte kommer att överensstämma med det antal som faktiskt väljs. Enligt landskapsstyrelsens uppfattning är dock denna omständighet av mindre betydelse i jämförelse med fördelarna av en tidigare lagtillämpning.

I fråga om valbarhetsåldern så har landskapsstyrelsen ansett att den knappa tid som återstår intill dess kandidatlistorna skall vara inlämnade (31 augusti) inte medger att den nya 18-årsgränsen tillämpas redan vid inkommande val, varför således valbarhetsåldern kommer att vara lägre vid landstingsvalet än vid kommunalvalen. (F.ö. ånsåg inte heller kommunallagskommittén sig böra föreslå tillämpning av den nya valbarhetsåldern redan vid inkommande val).

Eftersom mandattiden för ledamöterna i ett flertal kommunala organ är avsedd att sammanfalla med fullmäktiges mandattid så bör fullmäktige anses skyldiga att även i det fall att någon exakt tidpunkt för valet inte är särskilt fastställd utan onödigt dröjsmål tillsätta nya ledamöter i stället för dem vilkas mandatperiod utgått. Den föreslagna möjligheten att uppskjuta valen intill utgången av mars månad år 1980 betingas av de svårigheter som i praktiken kan uppstå när det gäller att tillämpa en helt ny kommunallag.

Med hänvisning till det anförda föreläggs Landstinget till antagande

K o m m u n a l l a g
för landskapet Åland

I enlighet med landstingets beslut stadgas:

1 kap.

Inledande bestämmelser.

1 §.

K o m m u n i n d e l n i n g ; k o m m u n s o m r å d e
Landskapet Åland är indelat i självstyrande kommuner
av vilka Mariehamn är stad.

Kommun omfattar ett område med bestämda gränser. Om
kommunal indelning och ändring däri finns särskilda bestäm-
melser.

2 §.

K o m m u n s m e d l e m m a r
Medlem av kommun är fysisk person som

- 1) enligt lagen om befolkningsböcker (FFS 141/69) har
sin hemort i kommunen,
- 2) i kommunen äger eller innehar fast egendom, eller
- 3) i kommunen utövar näring eller yrke.

Juridisk person är medlem av kommun under de förutsätt-
ningar som anges i 1 mom. 2 och 3 punkterna. Dessutom är ju-
ridisk person medlem av den kommun där den har sin hemort.

3 §.

K o m m u n s u p p g i f t e r

På kommun ankommer att handha de uppgifter som sammanhör
med dess självstyrelse.

Kommun får inte påläggas nya uppgifter och andra för-
pliktelser eller fräntas rättigheter och uppgifter på annat
sätt än genom lag.

4 §.

K o m m u n s o r g a n

Kommuns beslutanderätt utövas av kommunfullmäktige. Om
överförande av beslutanderätten stadgas i 19 §.

Beredning, förvaltning och verkställighet ankommer på
kommunstyrelsen samt på nämnder och andra för ändamålet
tillsatta förvaltningsorgan.

I denna lag avses med fullmäktige kommunfullmäktige och med styrelsen kommunstyrelsen.

2 kap.

Allmänna bestämmelser

5 §.

I n s t r u k t i o n e r m. m.

För ordnandet av kommuns förvaltning kan fullmäktige antaga instruktioner för styrelsen, nämnderna och övriga förvaltningsorgan. För ordnandet av den ekonomiska förvaltningen kan antagas ekonomi- och revisionsstadga.

För fastställandet av de rättigheter och skyldigheter som tillkommer kommuns tjänstemän kan antagas tjänstestadga.

För fastställandet av de ekonomiska förmåner som skall tillkomma innehavare av kommunalt förtroendeuppdrag kan antagas arvodesstadga.

Om reglementen och instruktioner som skall fastställas av landskapsstyrelsen finns särskilda bestämmelser.

6 §.

T a x o r m. m.

Fullmäktige kan fastställa taxor enligt vilka avgifter för tjänster som kommun tillhandahåller skall utgå.

Beslut om nya eller förhöjda hamnavgifter eller andra avgifter för trafiken skall för att vinna bindande kraft fastställas av landskapsstyrelsen. Landskapsstyrelsen kan härvid föreskriva att i rörelse för vilken här avsedda avgifter har blivit fastställda, avgifterna och övriga intäkter får användas endast för rörelsens direkta behov, om inte landskapsstyrelsen medger att medlen används för annat ändamål.

Om taxor som skall fastställas av landskapsstyrelsen finns särskilda bestämmelser.

7 §. h a m n o r d n i n g

För främjandet av allmän ordning och säkerhet kan fullmäktige antaga ordningsstadga för kommunen.

För användningen av kommunal hamn och för främjandet av ordningen därstädes kan dessutom antagas hamnordning.

I ordningsstadga och hamnordning kan utsättas viten för överträdelser av däri intagna bestämmelser. Sådana viten utdömes av allmän domstol.

Beslut om antagande eller ändring av ordningsstadga eller hamnordning skall för att vinna bindande kraft fastställas av landskapsstyrelsen.

8 §.

K u n g ö r a n d e a v i n s t r u k t i o n e r r , s t a d -
g o r m . m .

I 5-7 §§ avsedda instruktioner, stadgor och taxor samt ändringar däri skall anslås på kommunens anslagstavla. Kan handling innehållande instruktion, stadga eller taxa på grund av sitt omfång eller av annan orsak inte lämpligen anslås, skall det beträffande fullmäktiges protokoll i 35 § angivna förfarandet i tillämpliga delar följas. Anslagstiden är 14 dagar, om för visst fall inte annat är föreskrivet. Instruktion, stadga och taxa eller ändringarna däri, får tillämpas tidigast från och med dagen efter den dag då anslag skett.

I 1 mom. avsedda instruktioner, stadgor och taxor skall tillhandahållas allmänheten.

9 §.

K o m m u n s a n s l a g s t a v l a ; k o m m u n a l a
m e d d e l a n d e n

För tillkännagivande av kommunala meddelanden och andra meddelanden, som enligt särskilda bestämmelser skall kungöras genom kommuns försorg, skall varje kommun ha en anslagstavla, vilken skall vara placerad på plats dit allmänheten äger fritt tillträde under tjänstetid.

10 §.

P l a n f ö r k o m m u n s u t v e c k l i n g

Kommun kan ha en plan som innehåller riktlinjer för kommunens och den kommunala förvaltningens utveckling. Planen skall omfatta en period av minst fem kalenderår. Planen bör årligen överses och därvid, om förhållandena ge anledning därtill, justeras.

Kopia av i 1 mom. avsedd plan och ändring däri skall tillställas landskapsstyrelsen.

11 §.

M o d e l l f ö r s l a g

Landskapsstyrelsen kan uppgöra modellförslag för i 5-7 §§ avsedda instruktioner, stadgor och taxor samt för i 10 § avsedd plan.

3 kap.

Fullmäktige

12 §.

V a l a v l e d a m ö t e r ; a n t a l e t l e d a m ö -
t e r

Kommunernas fullmäktige utses för fyra kalenderår i sänder genom omedelbara, hemliga och proportionella kommunala val, vid vilka alla röstberättigade kommunmedlemmar äger en röst. Om förrättande av kommunalval finns bestämmelser i land-
skapslagen om landstingsval och kommunalval (39/70).

Antalet fullmäktigeledamöter som skall väljas bestäms i förhållande till antalet mantalsskrivna invånare i kommunen enligt följande:

Invånarantal	Antal fullmäktigeledamöter
högst 1.000	13
1.001-2.000	15
2.001-3.000	17
3.001-4.000	21
4.001-6.000	23
6.001-10.000	27
över 10.000	31

Om särskilda skäl föreligger, får fullmäktige besluta att ett lägre antal fullmäktige än vad som följer av 2 mom. skall väljas. Härvid skall iakttas att antalet skall bestämmas till ett udda tal som inte understiger nio. Beslutet skall för att bli gällande fastställas av landskapsstyrelsen.

Oaktat besvär över kommunalval anförts skall den valde tillträda fullmäktigeuppdraget och fullgöra detsamma intill dess det genom avgörande som vunnit laga kraft konstaterats att annan rätteligen valts till uppdraget. Ges i anledning av besvären förordnande om nytt val, skall uppdraget fullgöras intill dess annan person utsetts därtill.

13 §.

E r s ä t t a r e

För ledamöterna i fullmäktige skall utses ersättare. Antalet ersättare från varje lista uppgår, såvida antalet

kandidater därtill förslår, till två gånger det antal fullmäktige som valts från listan. Kan för någon lista tillräckligt antal ersättare inte erhållas skall, om listan ingår i valförbund, ersättare i tillräckligt antal utses från andra listor i valförbundet. Bestämmandet av ersättare sker i övrigt såsom i landskapslagen om landstingsval och kommunalval är föreskrivet, dock så att bestämmelserna i 64 § 2 mom. sagda lag inte skall äga tillämpning.

Avlider ledamot i fullmäktige eller har han på grund av avsägelse beviljats befrielse från sitt uppdrag eller har han förlorat sin valbarhet eller skilts från uppdraget eller dömts till avsättning från detsamma, skall i hans ställe för den återstående tiden av mandatperioden inträda den i ordningen förste ersättaren. Finns ingen ersättare inträder som ledamot den som skulle ha varit ersättare om 64 § 2 mom. landskapslagen om landstingsval och kommunalval hade tillämpats.

Om de fall när ersättare tillfälligt inträder i fullmäktigeledamots ställe finns bestämmelser i 24 §.

14 §.

R ö s t r ä t t

Rösträtt vid val av ledamöter och ersättare i fullmäktige har den som innehar åländsk hembygdsrätt och vid valårets ingång fyllt 18 år samt mantalsskrivits eller bort mantalskrivas i kommunen det år valet äger rum.

15 §.

V a l b a r h e t

Valbar till uppdrag som ledamot eller ersättare i kommuns fullmäktige är den som har hemort i kommunen och har rösträtt vid kommunalval i någon kommun i landskapet.

Den som står under förmynderskap är inte valbar till ledamot eller ersättare. Valbara är inte heller lantrådet, landshövdingen och ordinarie ledamot i länsrätten. Kommundirektör, eller, om sådan tjänst inte inrättats, den ledande tjänstemannen inom kommuns centralförvaltning, är inte valbar i den kommun i vars tjänst vederbörande är.

Anställs ledamot i fullmäktige i tjänsteförhållande som avses i 2 mom. upphör valbarheten när han börjar handha sina tjänsteåligganden. Valbarheten upphör dock inte om tjänsteförhållandet är tillfälligt och varar högst sex månader.

Under den tid tjänsteförhållandet består får vederbörande dock inte utöva sitt fullmäktigeuppdrag.

16 §.

U p p h ö r a n d e a v v a l b a r h e t ; a v s ä g e l s e
Om ledamot eller ersättare i fullmäktige upphör att vara valbar, förfaller hans uppdrag genast. Vederbörande är skyldig att ofördröjligen anmäla till fullmäktige om uppdragets upphörande. I anledning av sådan anmälan skall fullmäktige konstatera att vederbörande avgått från sitt uppdrag. Sådant konstaterande skall göras även om anmälan försumrats, såvida tillförlitlig utredning om förlusten av valbarheten finns.

Fullmäktige skall befria ledamot eller ersättare från hans uppdrag om han vill avgå och särskilda skäl inte talar däremot.

17 §.

S k i l j a n d e f r å n u p p d r a g

Om ledamot eller ersättare i fullmäktige sedan valet förrättats dömts till fängelsestraff för uppsåtligt brott kan han skiljas från uppdraget, såvida brottets art eller det sätt på vilket brottet begåtts visar att vederbörande inte är värd det förtroende och den aktning uppdraget förutsätter. Om skiljande från uppdrag beslutar fullmäktige.

Fråga om skiljande från uppdrag som ledamot eller ersättare i fullmäktige får upptagas till handläggning först sedan fängelse domen vunnit laga kraft. Är fråga om hovrätts avgörande, får frågan dock upptagas till behandling oaktat avgörandet inte vunnit laga kraft.

18 §.

A r v o d e n o c h e r s ä t t n i n g a r

Till ledamot och ersättare i fullmäktige skall betalas arvode för handhavandet av uppdraget samt traktamente och ersättning för resekostnader. Fullmäktige kan besluta att ersättning skall utgå även för frångången inkomst och för kostnader som uppdraget orsakar.

Grunderna för arvoden och ersättningar skall, som de inte anges i arvodesstadga, fastställas särskilt av fullmäktige. Tvist rörande rätt till arvode eller ersättning eller rörande storleken därav avgörs av styrelsen eller annat i arvodesstadga bestämt förvaltningsorgan.

Om fullmäktigeledamots rätt till pension finns särskilda bestämmelser.

19 §.

Överförande av beslutanderätt
Fullmäktige får uppdraga åt styrelsen, nämnd eller annat förvaltningsorgan att i fullmäktiges ställe fatta beslut i viss grupp av ärenden, i den mån annat inte följer av lag. Sådant uppdrag får inte avse ärenden som är av principiell beskaffenhet eller i övrigt av större vikt.

20 §.

Rätt till information

Ledamot och ersättare i fullmäktige har rätt att taga del av handlingar som förvaras hos kommunens myndigheter samt att i övrigt erhålla uppgifter och upplysningar som dessa myndigheter kan anses ha tillgång till. Såvida fråga är om innehållet i handling som enligt landskapslagen om allmänna handlingars offentlighet (72/77) inte är offentlig eller som bör hemlighållas, föreligger dock rätt till uppgifter endast om de bör anses nödvändiga för fattande av beslut i fullmäktige och om vederbörande härvid kommer att deltaga i beslutsfattandet.

21 §.

Ordförande och vice ordförande

Fullmäktige väljer för ett kalenderår i sänder bland sina ledamöter en ordförande och en eller två vice ordförande vid särskilda valförrättningar. Väljes två vice ordförande utses först förste vice ordförande och därefter andre vice ordförande. Valet sker första helgfria dag i januari månad. Till dess valförrättningen slutförts utövas ordförandeskapet av den ledamot som är äldst.

Utses ledamot eller ersättare i styrelsen till ordförande eller vice ordförande i fullmäktige upphör hans styrelseuppdrag.

22 §.

Sammanträden

Fullmäktige skall sammanträda i sådan ordning att föreskrifterna om tid för handläggning av vissa ärenden iakttages. Sammanträde skall även hållas när styrelsen eller minst en fjärdedel av fullmäktiges ledamöter begär det eller ordföranden anser att det behövs.

Om varken ordföranden eller vice ordförande kan närvara vid sammanträde, utser fullmäktige annan ledamot att för tillfället föra ordet. Till dess tillfällig ordförande utsetts utövas ordförandeskapet av den ledamot som är äldst.

23 §.

K a l l e l s e t i l l s a m m a n t r ä d e ; k a l -
l e l s e t i d .

Kallelse till sammanträde utfärdas av fullmäktiges ordförande eller, vid förfall för honom, av dess förste vice ordförande eller, vid förfall även för denne, av dess andre vice ordförande, om sådan finns. Finns ingen vice ordförande som är oförhindrad att utfärda kallelse till sammanträde, skall kallelsen utfärdas av styrelsens ordförande, som även utfärdar kallelse till nyvalt fullmäktiges första sammanträde.

Kallelse till sammanträde skall innehålla uppgift om tid och plats för sammanträdet samt om de ärenden som skall behandlas. Kallelsen skall minst en vecka före sammanträdesdagen anslås på kommunens anslagstavla och inom samma tid sändas med posten till ledamöterna i fullmäktige och styrelsen samt till kommundirektören. Beträffande anslagstiden samt tiden och sättet för delgivande av kallelse till fullmäktige- och styrelseledamöterna samt kommundirektören kan i arbetsordning för fullmäktige intas regler innebärande avvikelse från här angivet förfarande.

Utöver vad som i lag är föreskrivet får kallelse till sammanträde, i enlighet med vad i arbetsordning närmare bestäms, utfärdas även på annat lämpligbefunnet sätt. Härvid behöver uppgift om de ärenden som skall behandlas vid sammanträdet inte lämnas.

24 §.

J ä v o c h a n n a t f ö r f a l l ; i n k a l l a n -
d e a v e r s ä t t a r e

Ledamot i fullmäktige får inte deltaga i handläggning av ärende som personligen rör honom själv eller hans make, föräldrar, barn eller syskon eller annan honom närstående.

Är ledamot på grund av annat förfall än jäv förhindrad att fullgöra sitt uppdrag hörande uppgift, skall han ofördröjligen meddela härom till fullmäktiges ordförande. Sedan denne mottagit meddelandet eller på annat tillförlitligt sätt erhållit kännedom om hindret,

skall han inkalla den i ordningen förste ersättaren eller, om denna har förhinder, därpåföljande. Ersättare behöver dock inte inkallas om kännedom om hindret erhållits så sent att inkallandet av ersättare kan medföra uppskov med nära förestående sammanträde eller avbrott i pågående sammanträde.

Är ledamot på grund av jäv förhindrad att fullgöra till sitt uppdrag hörande uppgift skall han själv inkalla ersättare som avses i 2 mom. Är den angelägenhet i fråga om vilken jäv föreligger av mindre betydelse, behöver ersättare dock inte inkallas.

Ersättares uppdrag varar endast under den tid hinder som avses i 2 och 3 mom. är för handen.

25 §.

B e s l u t f ö r h e t

Fullmäktige får handlägga ärende endast om mer än två tredjedelar av ledamöterna, eventuella ersättare medräknade, är närvarande.

Om närvarande ledamot på grund av jäv är förhindrad att delta i handläggningen av visst ärende, får fullmäktige handlägga detta, även om antalet deltagande på grund av hindret inte uppgår till vad som föreskrivs i 1 mom.

26 §.

S t y r e l s e n s n ä r v a r o v i d s a m m a n t r ä d e m.m.

Styrelsens ordförande och kommundirektören skall närvara vid fullmäktiges sammanträden. Deras frånvaro utgör dock inte hinder för fattande av beslut.

I 1 mom. nämnd person och annan ledamot av styrelsen har rätt att delta i överläggningarna men inte i besluten.

Fullmäktige kan kalla tjänsteman i kommunen eller särskild sakkunnig för att meddela upplysningar vid sammanträde.

27 §.

L e d n i n g e n a v s a m m a n t r ä d e ; s k y n d s a m h a n d l ä g g n i n g.

Ordföranden leder fullmäktiges sammanträden och föredrager ärendena. Han får med fullmäktiges samtycke överlåta ordförandeskapet till vice ordföranden oaktat något hinder för honom att utöva detta inte föreligger, om överläggningarna till följd av sin långvarighet eller annan orsak är särskilt tröttande eller om annat särskilt skäl föreligger.

Ordföranden skall tillse att ärende avgörs endast om föreskrifterna beträffande omnämmande i kallelse och beredning iakttagits. Han skall även tillse att ärende beträffande vilket i något avseende särskild handläggningsordning är föreskriven, handlägges enligt de särskilda föreskrifterna.

Ärende som fordrar skyndsam handläggning får upptagas till behandling utan föregående kallelse, om fullmäktige beslutar det. Är ärendet sådant att det före avgörande i fullmäktige bör undergå beredning i styrelsen, får ärendet avgöras endast om samtliga närvarande ledamöter är ense om beslutet.

28 §.

F ö r f a r a n d e t v i d h a n d l ä g g n i n g a v
ä r e n d e

När ärende som skall handläggas vid sammanträde föredragits, skall överläggning däri äga rum. Sedan alla som önskar yttra sig beretts tillfälle därtill, skall ordföranden förklara överläggningen avslutad. Har under överläggningen begärts bordläggning eller återremiss till beredande organ avbryts dock ärendets sakliga behandling för avgörande av sådant yrkande. Härvid skall yrkandet på bordläggning först upptas till behandling. Ärendet skall bordläggas om yrkandet på bordläggning vunnit understöd av minst en tredjedel av de närvarande ledamöterna. Ärendet skall härvid återupptagas till behandling vid nästa sammanträde, om inte fullmäktige enats om annan tidpunkt. För bordläggning i fråga om val eller av tidigare bordlagt ärende krävs beslut av fullmäktige med enkel majoritet.

Sedan överläggningen förklarats avslutad skall ordföranden utröna huruvida beslut i ärendet kan fattas utan omröstning. Beslut fattas utan omröstning när det till grund för behandlingen liggande förslaget omfattas enhälligt eller motförslag inte vunnit understöd samt när motförslag omfattas enhälligt. Har framställt motförslag vunnit understöd utan att dock omfattas enhälligt, skall omröstning verkställas.

För omröstning skall ordföranden framställa proposition så avfattad att den kan besvaras med ja eller nej. Skall flera omröstningar verkställas i samma ärende, bestämmer ordföranden det tillvägagångssätt som härvid

skall iakttagas. Dock skall omröstning först äga rum mellan de förslag som mest avviker från det till grund för behandlingen liggande förslaget, dock så att omröstning sist sker mellan det härvid segrande förslaget och förslag som enbart avser förkastande av det till grund för behandlingen liggande förslaget. Från här föreskrivet omröstningsförfarande får avvikelser ske när kvalificerad majoritet fordras för fattande av beslut och vägande skäl talar för tillämpning av ett annat förfarande.

Omröstning skall verkställas efter upprop. Röstningen sker öppet utom i fall som anges i 29 § 4 mom. Utgången bestäms genom enkel majoritet när inte annat är föreskrivet. Vid lika röstetal för olika meningar sker avgörandet genom lottning, om fråga är om val, och genom ordförandens utslagsröst i övriga ärenden.

Ordföranden skall vare sig omröstning ägt rum eller inte ge till känna vad som enligt hans uppfattning har beslutats och befästa beslutet med klubbslag.

Om antalet ärenden vid sammanträde eller visst ärendes vidlyftighet ger anledning därtill kan fullmäktige besluta avbryta sammanträdet och utsätta dag då sammanträdet skall fortsätta. Till fortsatt sammanträde är ny kallelse erforderlig endast i det fall att därvid till behandling skall upptas ärende som inte nämnts i den tidigare kallelsen.

29 §.

V a 1

Vid val skall de förklaras valdasom erhållit de flesta rösterna om inte proportionellt valsätt skall iakttagas.

Val för besättande av förtroendeuppdrag skall vara proportionellt om två eller flera skall utses och proportionellt val begärs av så många ledamöter som vid sådant val tillsammans kan besätta minst en av de poster valet avser. Vid förrättande av proportionellt val iakttas i tillämpliga delar bestämmelserna i landskapslagen om landstingsval och kommunalval. Kandidatlistorna inlämnas till ordföranden inom av fullmäktige utsatt tid. Fullmäktige utser minst tre ledamöter att fungera som central-

nämnd. Nämndens mandattid sammanfaller med fullmäktiges.

Vid proportionellt val utses ersättare vid samma valförrättning som ordinarie ledamot. Är ersättarna personliga, skall kandidatlistan uppta namnen på såväl dem som föreslås till ordinarie ledamöter som dem som föreslås till ersättare. Är ersättarna inte personliga, blir de valda till ersättare som näst efter de till ordinarie ledamöter utsedda personerna erhållit de högsta jämförelsetalen.

Proportionellt val skall förrättas med slutna sedlar. Om någon ledamot det yrkar, skall även majoritetsval förrättas med slutna sedlar.

30 §.

K v a l i f i c e r a d m a j o r i t e t

För att beslut skall anses fattat fordras att minst två tredjedelar av de närvarande ledamöterna biträtt beslutet när ärendet avser

- 1) överlåtelse av annan fast egendom än tomt som är belägen inom område med fastställd stads- eller byggnadsplan;
- 2) beviljande av nytt anslag eller höjande av tidigare anslag;
- 3) inrättande av ny tjänst;
- 4) ingående av borgensförbindelse eller ställande av annan säkerhet; eller
- 5) skiljande av förtroendevärd från hans uppdrag.

31 §.

U t s k o t t

För beredning av visst ärende eller för granskning av förvaltningen kan fullmäktige tillsätta utskott vars medlemmar utses bland fullmäktiges ledamöter.

Fullmäktiges ordförande och viceordförande har rätt att närvara vid sammanträde med utskott.

32 §.

M o t i o n

Ledamot i fullmäktige äger rätt att genom motion bringa visst ärende till behandling vid fullmäktige. Genom motion väckt ärende skall remitteras till styrelsen eller annat beredningsorgan för att beredas. Ärendet

bör beredas så att fullmäktige kan fatta beslut med anledning av motion vid sammanträde som hålls inom ett år från det att motionen har väckts. Om beredningen inte kan avslutas inom sådan tid, skall detta och vad som framkommit vid beredningen anmälas till fullmäktige vid sammanträde inom angiven tid. Fullmäktige får vid behandling av sådan anmälan avskriva motionen från vidare handläggning.

33 §.

S a m m a n t r ä d e s o f f e n t l i g h e t ; o r d n i n g e n v i d s a m m a n t r ä d e

Fullmäktiges sammanträden är offentliga om inte fullmäktige för visst ärende beslutar att överläggningen skall hållas inom stängda dörrar. Ersättare får närvara vid sådan överläggning.

Ordföranden vakar över ordningen vid sammanträde. Han kan utvisa den som uppträder störande och inte rättar sig efter tillsägelse. Om oordning som ordföranden inte kan avstyra uppstår, får han upplösa sammanträdet.

34 §.

P r o t o k o l l f ö r i n g ; r e s e r v a t i o n

Vid sammanträde skall på ordförandens ansvar föras protokoll. Protokollet undertecknas av ordföranden och protokollföraren och justeras på det sätt som anges i arbetsordning eller av fullmäktige särskilt bestämts. Utdrag ur protokollet och annan expedition undertecknas av ordföranden och protokollföraren tillsammans eller av endera av dem ensam, om inte annat är föreskrivet i arbetsordning.

Var och en som vid sammanträde deltagit i avgörande av ärende får anföra reservation mot det fattade beslutet om beslutet fattats efter slutna omröstning. Har beslutet fattats efter öppen omröstning får reservation anföras endast av den som röstat för annat än det segrade förslaget samt av den som framställt motförslag vilket i brist på understöd inte upptagits till omröstning och som vid omröstningen lagt ned sin röst. Har omröstning i ärendet inte verkställts, får reservation anföras endast av den som framställt motförslag vilket i brist på understöd inte upptagits till omröstning. Reservation skall anmälas omedelbart efter det ärendet avgjorts samt, om den utvecklas närmare, avfattas skriftligen och avges senast när protokollet justeras.

35 §.

F r a m l ä g g a n d e a v p r o t o k o l l t i l l p å s e e n d e

Sedan fullmäktiges protokoll justerats skall det jämte besväransvisning hållas till påseende för allmänheten i kommunens kansli eller på annan lämplig plats. Meddelande härom skall anslås på kommunens anslagstavla.

36 §.

A r b e t s o r d n i n g

Fullmäktige kan i en arbetsordning meddela de ytterligare föreskrifter som behövs för fullmäktiges sammanträden och ärendenas handläggning.

4 kap.

Styrelsen

37 §.

U p p g i f t e r

Styrelsen skall leda förvaltningen av kommuns angelägenheter och ha inseende över de lägre kommunala organens verksamhet. Styrelsen skall uppmärksamt följa de frågor som kan inverka på kommunens utveckling och ekonomiska ställning samt hos fullmäktige och nämnder liksom hos andra myndigheter göra de framställningar som styrelsen finner påkallade.

Det åligger vidare styrelsen

- 1) att bereda ärenden som skall handläggas av fullmäktige, med undantag av val av styrelse och ärenden som rör fullmäktiges inre organisation,
- 2) att tillse att fullmäktiges beslut verkställs,
- 3) att företräda kommunen och föra kommunens talan i alla förekommande angelägenheter, om inte uppgiften är anförtrodd annan samt
- 4) att omhänderha annan än på fullmäktige ankommande uppgift som genom tillämplig landskaps-ellerrikslagstiftning anförtrotts kommunen, om inte särskilt organ för handläggande av uppgiften finns tillsatt.

Kräver angelägenhet som enligt 1 eller 2 mom. ankommer på styrelsen åtgärd som inte lämpligen kan företagas av styrelsen i dess helhet, skall åtgärden på styrelsens vägnar och enligt styrelsens direktiv vidtagas av dess ordförande eller kommundirektören, om inte styrelsen särskilt befullmäktigat annan därtill. I instruktion för styrelsen kan intas närmare föreskrifter rörande fördelningen av här avsedda befogenheter mellan styrelsens ordförande och kommundirektören.

Framställningar och yttranden som annan kommunal myndighet än styrelsen lämnar till landskapets eller statens myndigheter eller till annan kommun skall tillställas vederbörande genom styrelsens förmedling om inte annat är särskilt bestämt.

Fullmäktige kan i instruktion eller på annat sätt uppdraga åt särskild avdelning av styrelsen, åt ledamot i styrelsen, åt kommundirektören eller annan styrelsen underställd tjänsteman att på styrelsens vägnar besluta i viss grupp av ärenden. Framställning eller yttrande till fullmäktige får dock beslutas endast av styrelsen samfällt.

38 §.

S a m m a n s ä t t n i n g o c h m a n d a t t i d

Ledamöter och personliga ersättare för dem väljs av fullmäktige till det antal som fullmäktige bestämmer, med iakttagande av att antalet ledamöter inte får vara mindre än fem.

Fullmäktige väljer för styrelsens mandattid bland styrelsens ledamöter en ordförande och en eller två vice ordförande. Vid valet skall på motsvarande sätt tillämpas vad om val av ordförande och vice ordförande i fullmäktige är föreskrivet.

Ledamöter och ersättare i styrelsen väljs för två år sålunda att mandattiden för de valda börjar respektive upphör när fullmäktiges mandattid utgår. Valet sker första helgfria dag i januari månad. Oaktat besvär över valet anförts skall den valde tillträda uppdraget och fullgöra detsamma intill dess det genom avgörande som vunnit laga kraft konstaterats att annan rätteligen valts till uppdraget. Ges i anledning av besvären förordnande om nytt val, skall uppdraget fullgöras intill dess annan person utsetts därtill.

Har ledamot eller ersättare i styrelsen avlidit eller av annan orsak frånträtt sitt uppdrag skall annan väljas i hans ställe för den återstående mandattiden.

39 §.

V a l b a r h e t m. m.

Beträffande valbarhet till ledamot eller ersättare i styrelsen, verkan av att valbarhet upphör, rätt till avsägelse och skiljande från uppdrag i anledning av fängelsestraff tillämpas bestämmelserna i 15-17 §§ om ledamot och ersättare i fullmäktige på motsvarande sätt. Beslut i angelägenhet som här avses fattas av fullmäktige. Utöver de personer som avses i 15 § 2 mom. får inte heller tjänsteman i ledande ställning inom kommunens centralförvaltning och den ledande tjänstemannen inom ettvarvt kommunalt förvaltningsområde väljas till ledamot eller ersättare i styrelsen. Utses ordförande eller vice ordförande i fullmäktige till ledamot i styrelsen skall han frånträda ordförandeuppdraget.

Om avhållande från uppdrag och annan påföljd i anledning av otillbörligt förfarande vid handhavandet av till uppdraget hörande uppgifter finns bestämmelser i 42 §.

40 §.

S a m m a n t r ä d e n

Styrelsen bestämmer tid och plats för sina sammanträden samt sättet för kallelse till sammanträde om inte därom intagits bestämmelser i instruktion. Sammanträde skall även hållas när ordföranden anser att det behövs eller minst en tredjedel av styrelsens ledamöter begär det.

Fullmäktiges ordförande och vice ordförande samt ersättare i styrelsen får närvara vid styrelsens sammanträden och skall underrättas om tid och plats för sammanträde. Kommundirektören är skyldig att närvara vid sammanträde men hans utevaro utgör inte hinder för fattande av beslut. De personer som här avses har rätt att delta i överläggningarna men inte i besluten. Även annan person som styrelsen inkallat för att höras i visst ärende får, om styrelsen beslutar det, delta i överläggningarna.

Styrelsen får handlägga ärende endast om minst hälften av ledamöterna är närvarande. Ordföranden föredrager ärendena, om inte föredragningen enligt vad därom är föreskrivet i instruktion, reglemente eller fullmäktigebeslut ankommer på annan ledamot eller tjänsteman.

Sammanträde med styrelsen är inte offentligt om inte styrelsen för visst ärende beslutar annat.

41 §.

J ä v

Ledamot i styrelsen får inte delta i eller närvara vid handläggningen av ärende

- 1) om ärendet personligen rör honom själv eller hans make, föräldrar, barn eller syskon eller annan honom närstående;
- 2) om ärendets utgång kan, oaktat förhållande som avses i 1 punkten inte är för handen, väntas medföra synnerlig nytta eller skada för honom själv eller någon honom närstående,
- 3) om han eller någon honom närstående är ställföreträdare för den som saken angår eller för någon som kan vänta synnerlig nytta eller skada av ärendets utgång,

4) om han, mot ersättning, i saken för talan som ombud eller däri biträder någon, eller

5) om eljest särskild omständighet föreligger som är ägnad att rubba förtroendet till hans opartiskhet i ärendet.

Från jäv bortses när frågan om opartiskhet uppenbart saknar betydelse.

Jäv enligt 1 mom. föreligger inte när ärendet rör sammanlutning och ledamoten tillhör styrelsen eller annat förvaltande organ hos sammanslutningen och han där skall anses representera kommunen.

42 §.

O t i l l b ö r l i g t f ö r f a r a n d e v i d
h a n d h a v a n d e a v u p p d r a g

Har ledamot eller ersättare i styrelsen uppsätligen eller av vårdslöshet förfarit felaktigt vid handhavandet av sitt uppdrag skall styrelsen, sedan vederbörande beretts tillfälle att avge förklaring, taga ställning till om frågan skall lämnas därhän eller om åtgärder i saken är påkallade. Oavsett åtgärdernas art skall fullmäktige i det senare fallet underrättas om styrelsens beslut.

Kan det på sannolika skäl misstänkas att ledamot eller ersättare i styrelsen förskingrat medel eller gjort sig skyldig till oredlighet eller i sitt uppdrag eljest på ett grovt sätt förfarit i strid med sina förpliktelser, kan fullmäktige besluta att han helt eller delvis skall avhållas från sitt uppdrag till dess skuldfrågan avgjorts av domstol genom avgörande som vunnit laga kraft. Har beslut om avhållande från uppdrag fattats skall, om så inte redan skett, saken anmälas till allmänna åklagaren för väckande av åtal. Beslutar åklagaren att inte väcka åtal, förfaller omedelbart verkningarna av fullmäktiges här avsedda beslut.

Fullmäktiges ordförande kan om förhållandena det påkallar besluta att ledamot eller ersättare i styrelsen som är misstänkt för i 2 mom. avsett brott skall avhållas från sitt uppdrag till dess fullmäktige vid nästkommande sammanträde tagit ställning i saken. Har ordföranden fattat här avsett beslut skall fullmäktige omedelbart sammankallas.

Ärende avseende avhållande från uppdrag får inte bordläggas.

43 §.

F ö r v a l t n i n g s b e r ä t t e l s e

Styrelsen skall för varje kalenderår, senast inom juni månad följande år, avge berättelse till fullmäktige över kommunens förvaltning. Berättelsen skall tillställas även landskapsstyrelsen.

44 §.

T i l l ä m p l i g h e t e n a v b e s t ä m m e l -
s e r r ö r a n d e f u l l m ä k t i g e

I fråga om arvoden och ersättningar, pension, rätt till information, inkallande av ersättare, förfarandet vid handläggning av ärende, val, kvalificerad majoritet, protokollföring och reservation och framläggande av protokoll till påseende tilllämpas bestämmelserna i 18, 20, 24, 28-30, 34 och 35 §§ på motsvarande sätt för styrelsen med iakttagande av att det ankommer på fullmäktige att besluta om de arvoden och ersättningar som skall tillkomma ledamöterna och ersättarna i styrelsen.

5 kap.

Nämnder och övriga förvaltningsorgan

45 §.

T i l l s ä t t a n d e a v n ä m n d

Fullmäktige tillsätter nämnder och övriga förvaltningsorgan som enligt lag skall finnas i kommunen om inte därom är särskilt stadgat. För kommunens förvaltning i övrigt får fullmäktige tillsätta de nämnder och de ytterligare förvaltningsorgan som behövs.

Ledamöter i organ som avses i 1 mom. och personliga ersättare för dem väljs för fullmäktiges mandattid till det antal fullmäktige bestämmer om inte annat är föreskrivet. Ordförande och vice ordförande utses på samma sätt som ordförande och vice ordförande i styrelsen.

46 §.

K o m m i t t é e r

För beredning av visst eller vissa ärenden eller för annan utredning får styrelsen tillsätta kommittéer, bestående av en eller flera personer, vars uppdrag varar under styrelsens mandatperiod om inte kortare tid utsatts eller styrelsen beslutat upplösa kommittén. Ledamöterna i kommitté och eventuella personliga ersättare för dem samt ordförande och vice ordförande utses på samma sätt som ledamöter, ordförande och vice ordförande i styrelsen.

Beslutanderätt får inte med stöd av 19 § överföras till kommitté. Kommitté får inte heller anförtros förvaltning av penningmedel eller annan egendom.

47 §.

S t y r e l s e n s f ö r e t r ä d a r e

Styrelsen kan utse ledamot i styrelsen eller kommundirektören till företrädare för styrelsen i nämnd eller annat förvaltningsorgan. Sådan företrädare samt styrelseordförande och kommundirektör som inte är företrädare har rätt att vid förvaltningsorganets sammanträden delta i överläggningarna men inte i besluten.

48 §.

V a l b a r h e t m. m.

Beträffande valbarhet till ledamot eller ersättare i nämnd eller annat förvaltningsorgan, verkan av att valbarhet upphör, rätt till avsägelse och skiljande från uppdrag i anledning av fängelsestraff tillämpas bestämmelserna i 15-17 §§ om ledamot och ersättare i fullmäktige på motsvarande sätt. Beslut i angelägenhet som här avses fattas av fullmäktige om inte annat följer av instruktion eller andra särskilda bestämmelser. Utöver de personer som avses i 15 § 2 mom. får inte heller den ledande tjänstemannen inom nämnds eller annat förvaltningsorgans förvaltningsområde väljas till ledamot eller ersättare i nämnden respektive förvaltningsorganet.

Bestämmelserna i 1 mom. är inte tillämpliga i fråga om ledamöter och ersättare i kommitté.

49 §.

Fördelning av uppgifter inom nämnd

Fullmäktige kan i instruktion eller på annat sätt uppdraga åt särskild avdelning av nämnd eller annat förvaltningsorgan, åt ledamot av organet eller åt organet underställd tjänsteman att på organets vägnar besluta i viss grupp av ärenden. Framställning eller yttrande i ärende som skall avgöras av fullmäktige får dock beslutas endast av organet samfällt.

50 §.

Övertagande av befogenheter från nämnd

Styrelsen kan på eget initiativ eller på framställning från nämnd eller annat förvaltningsorgan till behandling och avgörande upptaga visst ärende vars handläggning ankommer på organet oavsett om ärendet redan avgjorts eller inte. Beslutar styrelsen att inte själv avgöra ärendet, skall det överföras för förnyad handläggning till respektive organ om inte ärendet lämnas därhän.

51 §.

Tillämpligheten av bestämmelser rörande fullmäktige och styrelsen

I fråga om arvoden och ersättningar, pension, rätt till information, inkallande av ersättare, förfarandet vid handläggning av ärende, val, kvalificerad majoritet samt protokollföring och reservation tillämpas bestämmelserna i 18, 20, 24, 28-30 och 34 §§ på motsvarande sätt för nämnd och annat förvaltningsorgan, med iakttagande av att det ankommer på fullmäktige att besluta om de arvoden och ersättningar som skall tillkomma ledamöterna och ersättarna i respektive organ. Beslutar organ som här avses att dess protokoll skall framläggas allmänheten till påseende, äger bestämmelserna i 35 § motsvarande tillämpning.

I fråga om fullgörande av uppdrag när besvär anförts, val av ny ledamot eller ersättare i stället för sådan som frånträtt uppdraget, sammanträden, jäv, otillbörligt förfarande vid handhavande av uppdragsamt förvaltningsberättelse tilllämpas bestämmelserna i 38 och 40-43 §§ på motsvarande sätt för nämnd och annat förvaltningsorgan med iakttagande av att förvaltningsberättelsen skall avges till styrelsen utan skyldighet att därjämte tillställa den landskapsstyrelsen.

Bestämmelserna i 41-43 §§ gäller inte i fråga om kommitté.

6 kap.

Kommuns anställda

52 §.

T j ä n s t e r o c h t j ä n s t e m ä n

I kommun kan finnas ordinarie och tillfälliga tjänster vilka innehas av ordinarie respektive tillfälliga tjänstemän. Under tid när tjänst är vakant eller dess innehavare ledig kan till tjänsten hörande uppgifter handhas av tjänstförrättande respektive vikarie.

Fullmäktige beslutar om inrättande och indragning av tjänster

53 §.

K o m m u n d i r e k t ö r

I kommun kan finnas kommundirektör som under styrelsens överinseende leder kommunens förvaltning. Kommundirektören utses av fullmäktige. Även person som inte sökt tjänsten kan om han samtycker utses därtill.

Har vid val av kommundirektör ingen av kandidaterna erhållit mer än hälften av de avgivna rösterna verkställs förnyat val mellan de två kandidater som erhållit de flesta rösterna.

54 §.

T j ä n s t e m a n s s t ä l l n i n g

Angående regleringen av villkoren i tjänstemans anställningsförhållande finns bestämmelser i landskapslagen om tjänstkollektivavtal (22/78). Härutöver kan i tjänstestadga intas bestämmelser om anställande av tjänsteman, tjänstemans avgång, sättet för avgörande av tjänstemans yrkande på erläggande av löneförmån eller annan ersättning, jäv samt om disciplin-

när bestraffning. För tjänsteman som anställt enligt särskilt avtal gäller de villkor som härvid överenskommits.

De uppgifter som ankommer på tjänsteman fastställs i instruktion om inte därom bestämts särskilt.

Föredragande tjänsteman ansvarar lika som innehavare av förtroendeuppdrag för fattat beslut om han inte anfört reservation. För föredragande tjänsteman gäller samma jävsregler som för ledamöterna i det organ vars ärenden han föredrager.

Disciplinära straff är varning och skiljande från tjänst för högst tre månaders tid.

55 §.

F e l a k t i g t f ö r f a r a n d e ; a v h å l l a n d e
f r å n t j ä n s t e u t ö v n i n g

Har tjänsteman uppsåtligen eller av vårdslöshet förfarit felaktigt vid handhavandet av sina uppgifter, skall styrelsen, sedan vederbörande beretts tillfälle att avge förklaring, taga ställning till om frågan skall lämnas därhän eller om åtgärder i saken är påkallade. Vidtages åtgärder skall fullmäktige, oavsett åtgärdernas art, underrättas om styrelsens beslut.

Kan det på sannolika skäl misstänkas att tjänsteman vid tjänsteutövningen förfarit brottsligt eller i annat avseende olämpligt kan styrelsen, om det sedan vederbörande beretts tillfälle att bli hörd konstateras att förfarandet inte är att anse som ringa, besluta avhålla honom från tjänsteutövningen eller från handhavandet av viss uppgift under tid då utredning, disciplinärt förfarande eller rättegång äger rum.

56 §.

T j ä n s t e m a n s s p r å k k u n s k a p

Tjänst hos kommun får besättas endast med person som i taloch skrift fullständigt behärskar svenska språket om inte landskapsstyrelsen för visst fall beviljar undantag.

Landskapsstyrelsen fastställer de grunder enligt vilka i 1 mom. avsedd språkkunskap skall bedömas.

57 §.

A r b e t s t a g a r e

I kommun kan finnas genom privaträttsligt avtal anställda arbetstagare. Arbetstagare anställs av styrelsen eller annat förvaltningsorgan enligt vad i instruktion eller på annat sätt särskilt bestämts.

Angående regleringen av villkoren i arbetstagares anställningsförhållande finns särskilda bestämmelser.

7 kap.

Ekonomisk förvaltning

58 §.

K o m m u n s e g e n d o m

Uppgifterna i anslutning till förvaltningen av kommun tillhörig egendom ankommer på styrelsen till den del de inte anförtrotts nämnd eller annat förvaltningsorgan.

59 §.

B u d g e t.

Kommun skall årligen upprätta budget för nästa kalenderår. I budgeten skall anvisas erforderliga medel för bestridande av kända utgifter. Som utgift anses även avskrivning på egendom och överföring till fond samt reservering för särskilt behov även om anslaget inte förbrukas under året. (reservationsanslag). Förutom för kända utgifter skall anslag upptagas för utgifter i anledning av behov vars inträdande inte med säkerhet kan förutses (dispositionsanslag).

Överskott respektive underskott enligt bokslutet för näst-föregående år skall i budgeten observeras som inkomst respektive utgift. Har överskottet respektive underskottet till uppskattat belopp observerats i föregående räkenskapsårs budget, skall endast beaktas det belopp som är tillräckligt för att justera det uppskattade beloppet.

60 §.

B u d g e t b e h a n d l i n g

Förslag till budget skall göras upp av styrelsen och överlämnas till fullmäktige före november månads utgång. Budgeten fastställs av fullmäktige före december månads utgång om inte särskilda förhållanden föranleder att fastställandet sker senare.

Omfattas inte styrelsens budgetförslag i sin helhet, skall förslaget, om inte härav föranledda ändringar görs av fullmäktige, återställas till styrelsen för förnyad beredning av de delar av förslaget som inte kan omfattas av fullmäktige. Vid den fortsatta budgetbehandlingen får ändringsförslag avseende redan godkända delar av budgeten inte framställas. Budgeten skall härvid slutligt fastställas.

61 §.

B u d g e t e n s b i n d a n d e v e r k a n ;
 ä n d r i n g a v o c h t i l l ä g g t i l l
 b u d g e t

Vid handhavandet av kommuns ekonomiska angelägenheter skall budgeten följas. Har budget inte fastställts vid räkenskapsårets ingång skall intill dess fastställelse sker inkomster som förutsätts i föregående års budget uppbäras och nödvändiga utgifter bestridas.

Fullmäktige får besluta om ändring i budgeten om inte räkenskaperna och bokslutet för året överlämnats till revisorerna för granskning.

Under räkenskapsåret kan antagas tilläggsbudget. I budgeten beslutade ändringar skall beaktas i tilläggsbudget. Tilläggsbudget skall antagas före bestämmandet av uttaxeringen per skattöre och senast inom en månad från det uppgift erhållits från skattenämnden om det sammanlagda antalet skattören som påförts eller beräknats bli påförda. I övrigt gäller om tilläggsbudget i tillämpliga delar vad om budget är föreskrivet.

62 §.

K o m m u n a l s k a t t

Det belopp som enligt budgeten och eventuell tilläggsbudget utöver övriga inkomster erfordras för att bestrida utgifterna, uppbärs som kommunalskatt för räkenskapsåret.

Finns i kommun skatteutjämningsfond kan fullmäktige med iakttagande av fondens stadgar vid budgetbehandlingen eller därefter, dock före fastställandet av uttaxeringen per skattöre, besluta om höjning av kommunalskatten för förkovran av fonden eller om sänkning av skatten genom ianspråktagande av medel ur fonden.

63 §.

U t t a x e r i n g p e r s k a t t ö r e
Uttaxeringen per skattöre bestäms så att den del av räkenskapsårets kommunalskatt som kommunen inte erhåller genom förskottsinnehållning och förskottsbetalning som be- räknas inflyta under räkenskapsåret utökas med den del av föregående räkenskapsårs kommunalskatt som inte beaktats vid bestämmandet av uttaxeringen per skattöre för sagda år, och den erhållna summan divideras med det antal skattören som under räkenskapsåret påförts eller beräknats bli påförda.

Vid bestämmandet av uttaxeringen per skattöre kan styrelsen besluta om förhöjning av det på grund av 1 mom. bestämda värdet med högst tio procentenheter.

64 §.

F o n d e r

Fullmäktige kan besluta om inrättande av fonder. För fond skall antagas stadga med bestämmelser om fondens ändamål, om placering och användning av dess medel samt om förvaltningen av fonden i övrigt.

Fonds inkomster och utgifter, med undantag av överföringar till eller från fonden, behöver inte beaktas i budgeten.

65 §.

F ö r s ä r s k i l t ä n d a m å l a v s a t t
e g e n d o m

Har kommun på grund av gåvobrev eller testamente erhållit egendom för vars användning särskilda villkor uppställt, skall kommunen iakttaga dessa villkor.

Har för förvaltningen av egendom som avses i 1 mom. inrättats fond får vid ändrade förhållanden eller om andra vägande skäl det påkallar avvikelse göras från i gåvobrev eller testamente uppställda villkor. Fondens ändamål får ändras om det är omöjligt att använda fonden för det föreskrivna ändamålet och den får indras eller sammanslås med annan fond om dess tillgångar nedgått i sådan grad att dess användning är oändamålsenlig eller om dess användning av annan orsak bör anses oändamålsenlig.

68 §.

R e v i s o r e r n a s u p p g i f t e r .

Det åligger revisorerna att granska huruvida de kommunala förvaltningsorganens verksamhet utövats på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt i enlighet med lag och övriga regler som skall följas i kommunens förvaltning. Revisorerna skall särskilt granska

1) om kommunens inkomster uppburits och kontoförts inom föreskriven tid;

2) om kommunens utgifter grundar sig på budget eller annars äger laglig grund; samt

3) om räkenskaperna förts enligt gängse principer och om bokslutet är riktigt uppgjort.

Revisor har rätt att av kommunalt förvaltningsorgan få de uppgifter och upplysningar som behövs för revisionsarbetet. Revisor får när som helst inventera de penningmedel och värdehandlingar som förvaltningsorganet omhänderhar samt taga del av räkenskaper och andra handlingar som berör dess verksamhet.

Konstateras vid granskning missförhållanden skall revisor ofördröjligen meddela styrelsen härom.

69 §.

R e v i s i o n s b e r ä t t e l s e

Revisor skall årligen inom i stadga angiven eller på annat sätt fastställd tid till styrelsen avge berättelse (revisionsberättelse) med redogörelse för resultatet av den revision som avser verksamheten under det föregående året. Av berättelsen skall framgå om anledning till anmärkning beträffande den granskade verksamheten föreligger eller inte. Om anmärkning framställs skall anledningen till denna anges i berättelsen. Tillika skall föreslås lämpliga åtgärder för avhjälpande av de missförhållanden som föranlett anmärkningen. Även om missförhållanden inte konstaterats kan i berättelsen göras påpekanden och framställas förslag i anledning av observationer rörande förvaltningens handhavande och medelsanvändningen.

Revisionsberättelse skall innehålla särskilt uttalande i frågan huruvida bokslutet bör godkännas och ansvarsfrihet beviljas.

Styrelsen skall hos vederbörande ansvarig begära förklaring med anledning av anmärkning som framställts i revisionsberättelse. Förklaring jämte styrelsens eget utlåtande skall

Vid ändring av fonds ändamål eller sammanslagning av fonder skall tillses att det nya ändamålet inte väsentligt avviker från det ursprungliga ändamålet.

Bestämmelserna i 2 och 3 mom. gäller i tillämpliga delar även annan i 1 mom. avsedd egendom än sådan för vars förvaltning inrättats fond.

66 §.

R ä k e n s k a p s f ö r i n g o c h b o k s l u t
Över kommuns inkomster och utgifter samt tillgångar och skulder skall föras bok. Bokslut skall uppgöras för varje räkenskapsår. Bokslutet skall senast före utgången av juni månad påföljande år tillställas fullmäktige för behandling.

8 kap.

Revision

67 §.

R e v i s o r e r

Fullmäktige väljer för sin mandatperiod tre eller flera revisorer samt lika många personliga ersättare för granskning av kommunens förvaltning. Fullmäktige utser bland revisorerna ordförande och vice ordförande.

Beträffande valbarhet till revisor eller ersättare för revisor, verkan av att valbarheten upphör och rätt till avsägelse skall med i 3 mom. angivet undantag bestämmelserna i 15 och 16 §§ om ledamot i fullmäktige tillämpas på motsvarande sätt.

Förutom dem som enligt 2 mom. inte är valbara till revisorsuppdrag får inte heller ledamot eller ersättare i styrelsen eller annan som är redovisningsskyldig till kommunen utses därtill. Avsaknad av rösträtt vid kommunalval i landskapet eller hemort i kommunen utgör dock inte hinder för mottagande av revisorsuppdrag. Den som inte är medlem av kommunen får dock utses till uppdraget endast om han skriftligen samtyckt därtill.

Fullmäktige kan överföra rätten att utse en av revisorerna och dennes ersättare till sådan för flere kommuner gemensam centralorganisation där kommunen är medlem.

biläggas berättelsen och tillsammans med denna senast före utgången av augusti månad tillställas fullmäktige för behandling.

70 §.

Beviljande av ansvarsfrihet;
åtgärder för bevarande av kommunens rätt

På anledning av revisionsberättelse skall fullmäktige före utgången av året besluta om ansvarsfrihet skall beviljas eller om åtgärd för att bevara kommunens rätt skall vidtagas. Om inte talan väcks inom två år från det att berättelsen framlades på sammanträde med fullmäktige, anses ansvarsfrihet beviljad. Utan hinder av att ansvarsfrihet har beviljats får talan föras beträffande skada på grund av brottslig handling, om inte ansvarsfriheten uppenbarligen avsåg även den skadan.

Vad som sagts om revisionsberättelse gäller i tillämpliga delar om berättelse rörande förvaltningen som lämnats av utskott.

Talan beträffande ersättande av skada som åsamkats kommunen förs hos länsrätten om inte samtidigt yrkas straff, i vilket fall talan skall föras vid allmän domstol.

Vid fastställandet av skyldigheten att erlagga ersättning för skada och ersättnings storlek skall skadeståndslagen (FFS 412/74) äga tillämpning.

71 §.

De redovisningskyldiga

Skyldig att redovisa för sin verksamhet till kommun är innehavare av förtroendeuppdrag eller tjänsteman

1) som beslutar om åtgärd som medför inkomst eller utgift för kommunen;

2) som verkställer beslut rörande betalning av utgift eller uppbärande av inkomst;

3) som i sin besittning har penningmedel som tillhör kommunen eller annan kommunen tillhörig egendom eller som eljest särskilt ansvarar för egendomen;

4) som har till uppgift att bevaka kommunens ekonomiska intressen eller räkenskapsföringen; eller

5) som i övrigt på kommunens vägnar har att utöva offentlig makt.

Ledamot och ersättare i fullmäktige samt revisor är inte skyldig att redovisa för sin verksamhet.

9 kap.

Samarbete mellan kommuner.

72 §.

S a m a r b e t s f o r m e r

För två eller flera kommuner gemensamma angelägenheter kan handhas

1) på grund av samstämmiga beslut av kommunernas fullmäktige,

2) på grund av avtal som kommunerna ingått,

3) av mellankommunal ombudsstämma, eller

4) av kommunalförbund.

Kommunalförbund får handha även angelägenhet som är gemensam endast för vissa av de i förbundet delaktiga kommunerna.

73 §.

A v t a l

Avtal beträffande förvaltningen av för flera kommuner gemensamma angelägenheter får innehålla åliggande för kommun att på annan kommuns vägnar omhänderha viss uppgift. I avtalet kan bestämmas att ledamöterna i nämnd eller annat förvaltningsorgan som skall handha uppgiften skall i den proportion som avtalats utses av vederbörande fullmäktige bland valbara medlemmar av respektive kommuner.

Är avsikten att det i 1 mom. angivna förfarandet skall tillämpas beträffande organ om vilket finns särskilda bestämmelser, skall landskapsstyrelsens tillstånd till avtalet inhämtas.

Twist beträffande tillämpningen av mellan kommuner ingånget avtal handläggs, beroende på avtalets natur, av länsrätten eller allmän domstol om inte avtalats att frågan skall överlämnas till skiljemäns avgörande.

M e l l a n k o m m u n a l o m b u d s s t ä m m a

74 §.

V a l a v o m b u d ; m m

Sedan överenskommelse om sammankallande av mellankommunal ombudsstämma träffats skall fullmäktige i envar deltagande kommun utse högst tre ombud att representera kommunen vid stämman.

För ettvarrt ombud utses tillika en personlig ersättare.

Valbar till ombud för kommun är den som är valbar till uppdrag som ledamot i kommunens fullmäktige. Valbar är även kommundirektör och, där kommundirektörstjänst inte inrättats, den ledande tjänstemannen inom kommunens centralförvaltning.

Utdrag ur protokoll över val av ombud skall tillställas den kommun som tagit initiativet till stämman.

Ombuds och ersättares mandattid utgår när ombudsstämman fullgjort sin uppgift om inte fullmäktige därförinnan beslutat befria honom från hans uppdrag och utsett annan i hans ställe.

Beträffande jäv och verkan av att valbarhet upphör tillämpas i fråga om ombud bestämmelserna i 16 och 24 §§ om ledamot och ersättare i fullmäktige på motsvarande sätt.

75 §.

S a m m a n k a l l a n d e a v s t ä m m a m.m.

Kallelse till stämma skall minst 14 dagar före stämman sändas till ombuden i rekommenderade brev. På samma sätt skall de berörda kommunernas styrelser underrättas om stämman.

Ombud som på grund av jäv eller annat förfall är förhindrad att närvara vid stämma skall ofördröjligen underrätta sin ersättare och stämmans ordförande härom.

Sammankallande av stämma sker första gången på åtgärd av ordföranden för fullmäktige i den kommun som tagit initiativet till stämman och på honom ankommer att leda ordet vid stämman till dess ordförande valts.

Ombudsstämma väljer bland ombuden för sin mandattid ordförande och vice ordförande. Ombudsstämma är beslutför när minst två tredjedelar av de deltagande kommunerna är företrädde vid stämman.

76 §.

K o m m u n s r ö s t r ä t t

Kommun har vid stämma en röst för varje påbörjat tusental mantalsskrivna invånare i kommunen, dock så att ingen kommun har flera än sju röster. Kommuns röster fördelas jämnt mellan dess vid stämman närvarande ombud.

Kommuns styrelse kan ge kommunens ombud direktiv rörande kommunens ställningstagande i fråga som behandlas vid ombudsstämma.

77 §.

P r o t o k o l l m. m.

Sedan ombudsstämmas protokoll justerats skall avskrift därav jämte besvärсанvisning på åtgärd av ordföranden ofördröjligen sändas till styrelserna för de i stämman deltagande kommunerna. Avskriften skall framläggas till allmänt påseende på det sätt som stadgas i 87 §.

78 §.

B e r e d n i n g; v e r k s t ä l l i g h e t;
k o s t n a d e r

Ombudsstämman kan besluta om sättet för ärendenas beredning och beslutens verkställande. Stämman skall besluta om fördelningen av gemensamma kostnader.

Envar kommun skall betala arvoden och ersättningar till sina ombud.

79 §.

Ö v r i g a b e s t ä m m e l s e r b e t r ä f f a n d e
s t ä m m a

Om inte annat särskilt föreskrivits skall vid handläggningen av ärenden vid stämman på motsvarande sätt tillämpas de bestämmelser som härvid gäller för fullmäktige. Beslut vid stämman fattas dock alltid med enkel röstövertikt.

Stämman kan besluta att även annan kommun än de som ursprungligen deltagit i stämman senare skall få delta i den.

K o m m u n a l f ö r b u n d

80 §.

B i l d a n d e a v k o m m u n a l f ö r b u n d

Kommun har rätt att väcka förslag om bildande av kommunalförbund. Sådan rätt har även mellankommunal ombudsstämman. Förslag rörande bildande av kommunalförbund skall innehålla en plan rörande förbundets ändamål, dess organisation samt ordnandet av dess ekonomiska angelägenheter och de grunder enligt vilka medlemmarna är skyldiga att tillhandahålla medel för förbundsverksamhetens bedrivande.

I 1 mom. avsett förslag rörande bildande av kommunalförbund jämte plan skall tillställas de kommuner vilka är avsedda att ingå som medlemmar i förbundet. Dessa skall tillika uppmanas att inom särskilt utsatt tid meddela styrelsen för den förslagsställande kommunen eller, när ombudsstämman är förslagsställare, ombudsstämmans ordförande, om de önskar ingå som medlemmar i förbundet.

Föreligger det på grund av de erhållna svaren skäl antaga att förutsättningar för bildande av ett kommunalförbund finns skall mellankommunal ombudsstämman sammankallas för att fatta slutligt beslut om kommunalförbund skall bildas eller inte. Fattas beslut om bildande av kommunalförbund skall grundstadga för förbundet tillika antas.

Sammankallandet av ombudsstämman sker på åtgärd av ordföranden för fullmäktige i den kommun som föreslagit bildandet av förbundet eller, om förslaget väckts av ombudsstämman, av dennas ordförande.

81 §.

K o m m u n a l f ö r b u n d s o r g a n

Kommunalförbunds beslutanderätt utövas av förbundets fullmäktige. Ledamöterna i fullmäktige jämte personliga ersättare väljs av medlemmarnas fullmäktige för en mandattid som sammanfaller med kommunfullmäktiges egen mandattid.

Förvaltning och verkställighet tillkommer förbundets styrelse, nämnder och övriga förvaltningsorgan. Ledamöterna i styrelsen utses av förbundsfullmäktige för fullmäktiges mandattidperiod.

82 §.

V a l b a r h e t

Valbar till ledamot av förbundsorgan är den som är valbar till uppdrag som ledamot i medlemskommuns fullmäktige. Valbar är även kommundirektör och, där kommundirektörstjänst inte inrättats, den ledande tjänstemannen inom kommunens centralförvaltning.

Utöver dem som enligt 1 mom. inte är valbara får inte till förbundsfullmäktige eller till annat förbundsorgan än kommitté väljas den ledande tjänstemannen inom förbundet. Valbar till ledamot eller ersättare i styrelsen är inte tjänsteman i ledande ställning inom förbundets centralförvaltning och inte heller den ledande tjänstemannen inom ettvarit av förbundets förvaltningsområden. Valbar till ledamot eller ersättare i nämnd eller annat förvaltningsorgan är inte den ledande tjänstemannen inom organets förvaltningsområde.

83 §.

G r u n d s t a d g a

För kommunalförbund skall finnas grundstadga, vilken skall innehålla bestämmelser om

- 1) förbundets ändamål och medlemmar;
- 2) förbundets namn och hemort;
- 3) fullmäktiges antal och det antal ledamöter i fullmäktige varje medlem skall utse;
- 4) antalet ledamöter i förbundets styrelse;
- 5) medlems andel i förbundets tillgångar;
- 6) de grunder enligt vilka medlemmarna är skyldiga att tillhandahålla medel för förbundsverksamhetens bedrivande;
- 7) villkoren för inträde i eller utträde ur förbundet;
- 8) förutsättningarna för upplösning av förbundet och grunderna för skifte av de behållna tillgångarna; samt
- 9) vad i övrigt kan vara erforderligt för ordnande av förbundets förhållanden i fråga om ekonomi och förvaltning.

Finns i annan lag särskilda bestämmelser beträffande grundstadga och dess innehåll skall dessa iakttagas.

84 §.

S ä r s k i l d a b e s t ä m m e l s e r b e t r ä f f a n d e g r u n d s t a d g a

I grundstadga för kommunalförbund där kommun inte enligt lag är skyldig att vara medlem får bestämmas att beslut i visst ärende skall godkännas av medlemmarnas fullmäktige för att vara giltigt.

I grundstadga får inte bestämmas större begränsning av medlemmarnas ansvar för förbundets skulder än att ansvaret skall stå i relation till medlems andel i förbundets tillgångar.

I grundstadga får bestämmas att tvist rörande ekonomiska förmåner och åtaganden som föranleds av anslutning till, utträde ur eller upplösning av kommunalförbund skall överlämnas till skiljemäns avgörande.

85 §.

F a s t s t ä l l e l s e a v g r u n d s t a d g a

Beslut om antagande eller ändring av grundstadga skall underställas landskapsstyrelsen för fastställelse.

Beslut i fråga rörande fastställelse av grundstadga skall på landskapsstyrelsens försorg kungöras i någon i landskapet

utkommande, allmänt spridd tidning samt anslås på anslagstavlan för envar kommun som är förbundsmedlem.

86 §.

F u l l m ä k t i g e s s a m m a n t r ä d e n

Sedan grundstadgan fastställts skall ordföranden för ombudsstämman uppmana medlemmarnas fullmäktige att välja ledamöter och ersättare i förbundsfullmäktige. Han skall tillika utfärda kallelse till förbundsfullmäktiges första sammanträde.

Förbundsfullmäktige sammanträder minst två gånger om året. Beslut om godkännande av bokslutet för föregående räkenskapsår skall fattas senast den 30 april om inte särskild orsak föranleder att beslutet fattas senare och beslut rörande fastställande av budgeten för följande räkenskapsår senast den 15 oktober.

87 §.

K u n g ö r a n d e a v b e s l u t

Sedan förbundsfullmäktiges protokoll justerats skall det jämte besväransvisning hållas till påseende för allmänheten i förbundets kansli eller på annan lämplig plats. Medlemskommun och dess medlemmar anses få del av i protokollet antecknat beslut den dag protokollet framläggs till påseende.

Avskrift av protokollet skall efter verkställd justering men före framläggandet tillställas förbundsmedlemmarnas styrelser. På avskriften skall antecknas under vilken tid protokollet hålls till påseende. Avskriften skall hållas till påseende i kommunen på samma sätt som fullmäktiges protokoll och meddelande härom skall anslås på kommunens anslagstavla. Sedan anslag skett skall förbundsstyrelsen tillställas bevis häröver.

Förbundsstyrelsens, nämnds eller annat förvaltningsorgans protokoll skall på i 1 och 2 mom. föreskrivet sätt framläggas till påseende endast om föreskrift härom ingår i grundstadga, reglemente eller instruktion eller om beslut därom särskilt fattats.

88 §.

Ä n d r i n g a v g r u n d s t a d g a ; u p p l ö s n i n g
a v k o m m u n a l f ö r b u n d

Förbundsfullmäktige kan besluta om ändring av förbundets grundstadga. Innebär förslag om ändring väsentlig avvikelse från planen för förbundets bildande skall förslaget för att bli godkänt omfattas av minst det antal fullmäktigeledamöter som representerar två tredjedelar av det sammanlagda röstetalet vid

sammanträdet.

I fråga om upplösning av kommunalförbund äger 1 mom. motsvarande tillämpning.

89 §.

U t t r ä d e u r k o m m u n a l f ö r b u n d

Medlem av kommunalförbund har rätt att utträda ur förbundet. Medlem som utträder är berättigad till ekonomisk kompensation endast om de övriga medlemmarna samtycker därtill. Medlem som förklarat sig inte godkänna beslut om ändring av förbundets grundstadga och som på grund av ändringen önskar utträda har dock rätt att av förbundet erhålla ersättning som motsvarar dess andel av förbundets tillgångar med avdrag för dess andel av förbundets skulder.

Medför medlems utträde ur kommunalförbund att förbundet upplöses, skall iakttas vad för sådant fall är föreskrivet i grundstadgan.

90 §.

T i l l ä m p l i g h e t e n a v b e s t ä m m e l s e r
r ö r a n d e k o m m u n o c h o m b u d s s t ä m m a.

Beträffande kommunalförbunds rättigheter och skyldigheter organiserandet av dess förvaltning och förfarandet vid utövandet av densamma gäller till den del därom inte särskilt stadgats i tillämpliga delar vad om kommun i motsvarande avseenden är föreskrivet. Vad i 59 § 2 mom. föreskrivs beträffande intagande i budgeten av överskott och underskott skall dock inte tillämpas. Beträffande frister av det slag som avses i 43 §, 60 § 1 mom., 66 § och 69 § 3 mom. skall intas bestämmelser i grundstadgan.

Beträffande ledamots i förbundsfullmäktige rösträtt och utövandet därav gäller vad i motsvarande avseende är föreskrivet i 76 § i fråga om kommuns rösträtt och utövandet därav vid mellankommunal ombudsstämma.

K o m m u n a l a s a m a r b e t s n ä m n d e n

91 §.

S a m a r b e t s n ä m n d e n s u p p g i f t e r m. m.

För handläggning av angelägenheter som är gemensamma för två eller flera kommuner samverkar kommunerna i kommunala samarbetsnämnden. På samarbetsnämnden ankommer särskilt att

utreda och bereda frågor av gemensamt intresse, att utföra planläggningsuppgifter i anslutning därtill samt att taga initiativ och avge utlåtanden.

Beträffande formerna för samarbetsnämndens verksamhet gäller vad kommunerna särskilt överenskommit.

10 kap.

Besvär och underställning

92 §.

U n d e r s t ä l l n i n g

Skall enligt lag beslut som fattats av kommunfullmäktige, förbundsfullmäktige eller mellankommunal ombudsstämman underställas landskapsstyrelsen eller annan myndighet för fastställelse ankommer det på kommunstyrelsen, förbundsstyrelsen respektive ordföranden för ombudsstämman att översända protokollsutdrag innehållande beslutet till underställningsmyndigheten.

Är landskapsstyrelsen underställningsmyndighet skall beslutet sedan det vunnit laga kraft tillställas landskapsstyrelsen i så god tid att det är landskapsstyrelsen tillhanda senast tre månader efter dagen då det vunnit laga kraft, vid äventyr att det förfaller. Är riksorgan underställningsmyndighet skall underställandet vid samma äventyr ske inom ett år efter dagen då beslutet fattades.

93 §.

H a n d l ä g g n i n g e n a v u n d e r s t ä l l t
ä r e n d e

Beslut som är föremål för underställning skall fastställas om det tillkommit i laga ordning, faller inom myndighetens befogenhet och i övrigt inte strider mot lag. Oaktat lagliga förutsättningar för fastställelse föreligger, får fastställelse dock vägras när underställningsmyndigheten finner beslutet oändamålsenligt.

Underställningsmyndigheten får vid fastställelse av underställt beslut företa rättelser i beslutet om det sakliga innehållet förblir oförändrat.

Vägras fastställelse av underställt beslut eller upptas frågan om fastställelse därav inte till prövning, får kommunen, kommunalförbundet respektive ombudsstämman anföra besvär. Är landskapsstyrelsen underställningsmyndighet får besvär dock inte anföras i det fall att fastställelse vägrats på grund av att beslutet befunnits oändamålsenligt.

94 §.

K o m m u n a l b e s v ä r

Över beslut av kommunalt organ får medlem av kommunen anföra besvär. Sådan talan får grundas endast på att beslutet

- 1) inte har tillkommit i laga ordning,
- 2) innebär överskridande av myndigheten tillkommande befogenheter eller

- 3) eljest är lagstridigt.

Utan hinder av bestämmelserna i 1 mom. får såväl medlem i kommunen som annan anföra besvär på den grund att beslut som kommunalt organ fattat kränker hans rätt.

Över beslut som endast rör beredning eller verkställighet får besvär inte anföras.

95 §.

B e s v ä r ö v e r b e s l u t a v o m b u d s s t ä m -
m a o c h o r g a n f ö r k o m m u n a l f ö r b u n d

Beträffande rätten att anföra besvär över beslut som fattats av ombudsstämman eller organ för kommunalförbund äger bestämmelserna i 94 § rörande besvär över kommunalt organs beslut motsvarande tillämpning. Besvärsrätt på grund av 94 § 1 mom. har härvid, när fråga är om beslut om ombudsstämman, kommun som deltar i stämman och, när fråga är om beslut som fattats av organ för kommunalförbund, kommun som är medlem av förbundet. Besvärsrätt tillkommer även den som är medlem av här avsedd kommun.

96 §.

B e s v ä r s m y n d i g h e t e r

Besvär prövas av länsrätten om inte annat följer av 2-4 mom.

Besvär som anföras över beslut som fattats av nämnd eller annat kommunstyrelsen underställt förvaltningsorgan prövas av styrelsen om inte annat är särskilt stadgat. Det sagda gäller på motsvarande sätt beslut som fattats av kommunalförbunds styrelse underställt organ.

Över kommunstyrelses och förbundsstyrelses avgörande med anledning av besvär får fortsatta besvär anföras hos länsrätten.

Besvär som anføres över beslut som skall underställas landskapsstyrelsen för fastställelse prövas av den myndighet som i riket i motsvarande fall utgör underställningsmyndighet.

97 §.

B e s v ä r s t i d m. m.

Besvärshandling skall ha kommit in till länsrätten inom 30 dagar från den dag då den som vill anföra besvär skall anses ha fått del av det överklagade beslutet. I fråga om besvär som skall anföras hos kommunstyrelse eller förbundsstyrelse är besvärstiden dock 14 dagar.

Sakägare skall anses ha fått del av beslut som fattats av kommunalt organ den dag då det framlagts till allmänt påseende. Den som får anföra besvär över beslutet på den grund att det kränker hans rätt skall anses ha fått del därav då protokollsutdrag innehållande beslutet samt besvärsundervisning tillställts honom genom sådan enskild delgivning varom stadgas i lagen om delgivning i förvaltningsärenden (FFS 232/66).

Beträffande ändringssökande skall i övrigt i tillämpligadelar iakttagas vad i lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (154/50) är föreskrivet.

Begär besvärsmyndighet förklaring från kommun med anledning av besvär som anförts över beslut som fattats av fullmäktige, får sådan förklaring ges av styrelsen om den i instruktion berättigats därtill. Styrelsen för kommunalförbund kan ges motsvarande rätt i grundstadga.

98 §.

L ä n s r ä t t e n s a v g ö r a n d e m e d a n l e d -
n i n g a v b e s v ä r ; f o r t s a t t a b e s v ä r

Länsrättens avgörande med anledning av besvär som anförts över kommunalt organs beslut skall på åtgärd av kommunstyrelsen, ordföranden för mellankommunal ombudsstämma respektive förbundsstyrelsen ofördröjligen anslås på vederbörande kommuns respektive vederbörande kommuners anslagstavlor. Ändring i länsrättens avgörande får sökas hos högsta förvaltningsdomstolen

om inte ändringssökande är förbjudet. Besvärstiden löper, när besvär anförts på grund som anges i 94 § 1 mom. från dagen då länsrättens avgörande anslagits på anslagstavlan. Har avgörandet bringats till vederbörandes kännedom genom enskild delgivning löper dock besvärstiden från dagen då denna delgivning skedde.

Besvärsskrivelse och annan besvärshandling som skall tillställas högsta förvaltningsdomstolen får inges till länsrätten på vars åtgärd handlingarna sedan vidarebefordras till högsta förvaltningsdomstolen.

Vad i 1 och 2 mom. är föreskrivet äger motsvarande tillämpning i fråga om avgörande av organ som utgör besvärsmyndighet i underställningsärenden. Om sökande av ändring i landshapsstyrelsens avgörande finns särskilda bestämmelser.

11 kap.

Särskilda bestämmelser.

99 §.

S k y l d i g h e t a t t k v a r s t å i f ö r t r o e n -
d e u p p d r a g

Utan hinder av vad i denna lag är föreskrivet om längden av mandattid är den som utsetts till kommunalt förtroendeuppdrag skyldig att kvarstå däri till dess annan valts till uppdraget eller, om ersättare redan finns, till dess denne hunnit tillträda.

Bestämmelsen i 1 mom. är inte tillämplig när uppdraget förfallit på grund av att dess innehavare förlorat sin valbarhet.

A l l m ä n 100 §. t i l l s y n

Det ankommer på landshapsstyrelsen att tillse att kommunernas och kommunalförbundens angelägenheter handhas i enlighet med lag. Har kommun eller kommunalförbund på grund av rikslagstiftning anförtrotts särskilda förvaltningsuppgifter ankommer tillsynsskyldigheten beträffande utförandet av dessa uppgifter på länsstyrelsen i landskapet Åland eller annan i rikslagstiftningen bestämd myndighet.

Kommun och kommunalförbund är skyldiga att tillhandahålla i 1 mom. avsedd tillsynsmyndighet uppgifter och utredningar som erfordras för fullgörandet av tillsynsskyldigheten.

101 §.

V e r k s t ä l l i g h e t a v b e s l u t
Beslut som fattats av kommunalt organ får verkställas innan det vunnit laga kraft och utan hinder av att ändring sökts, om inte ändringssökande på grund av verkställigheten blir gagnlöst eller besvärsmyndighet, hos vilken beslutet överklagats, förbjuder verkställigheten.

Beslut av nämnd eller annat förvaltningsorgan i angelägenhet vars handläggning kan överföras till styrelsen respektive förbundsstyrelsen får inte verkställas innan det står klart att överförande inte kommer att ske.

102 §.

R ä t t a t t t a g a d e l a v k o m m u n s
h a n d l i n g a r

Var och en har rätt att taga del av protokoll och annan handling som förvaras hos kommunalt organ samt att erhålla avskrift av eller utdrag ur handlingen. Det sagda gäller dock inte handling som enligt vad därom särskilt är bestämt inte ännu är offentlig eller vilken skall hållas hemlig.

För avskrift av och utdrag ur handling får lösen uppbäras enligt grunder som fullmäktige fastställt. För protokollsutdrag som utges till sakägare får dock lösen uppbäras endast när fråga är om beslut i ärende rörande tillstånd eller annat medgivande som enligt lag skall inhämtas.

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. gäller även kommunalförbunds handlingar.

103 §.

B e f r i e l s e f r å n k o m m u n a l a v g i f t
Fullmäktige kan medgiva befrielse från skyldigheten att erlægga kommunal avgift om avgiften blivit olagligen påförd. Befrielse får dock inte medgivas om frågan rörande befrielse av avgiften är anhängig hos annan vederbörlig myndighet eller om frågan redan avgjorts genom avgörande som vunnit laga kraft.

Befrielse från skyldighet att erlægga avgift kan medgivas även när avgiften är uppenbart oskäligen. Om det är obilligt att avgiften uppbärs vid fastställd tidpunkt kan uppskov med erläggandet medgivas.

104 §.

K o m m u n m e d l e m s i n i t i a t i v r ä t t
Medlem av kommun äger rätt att hos kommunens myndigheter skriftligen framföra synpunkter rörande kommunens förvaltning. Styrelsen skall åtminstone en gång om året förelägga fullmäktige förteckning rörande de synpunkter som framförts jämte redogörelse för de åtgärder som synpunkterna eventuellt föranlett. Förteckningen skall även innehålla uppgift om i tidigare förteckningar intagna ärenden som fortfarande är anhängiga.

12 kap.

Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

105 §.

I k r a f t t r ä d a n d e t a v l a g e n
Denna lag träder i kraft den 1 januari 1980. Om tillämpningen av vissa bestämmelser därförinnan stadgas i 106 §.
Genom lagen upphävs
1) landskapslagen den 18 april 1956 om kommunalförvaltning i landskommunerna i landskapet Åland (16/56),
2) landskapslagen den 28 mars 1961 om kommunalförvaltning i Mariehamns stad (4/61) och
3) landskapslagen den 3 mars 1960 om samarbete mellan kommuner (9/60).

Förekommer i lag eller annan författning hänvisning till föreskrift som har ersatts genom bestämmelse i denna lag tillämpas i stället den nya bestämmelsen.

106 §.

T i l l ä m p n i n g a v l a g e n v i d f u l l m ä k t i g e v a l e t 1 9 7 9 m. m.

Vid fastställandet av resultaten av de kommunalval som förrättas under år 1979 skall så många kandidater och ersättare förklaras valda att antalet fullmäktigeledamöter och ersättare i varje kommun uppgår till det tal som bestämmelserna i 12 § 2 mom. och 13 § 1 mom. förutsätter. Uppnås i någon kommun inte detta tal skall i kommunen förrättas fyllnadsval såsom därom särskilt är föreskrivet.

107 §.

T i l l ä m p n i n g e n a v s t a d g o r m. m.

Stadgor, reglementen, instruktioner, taxor och andra därmed jämförbara för den kommunala förvaltningen uppställda regler som gäller när denna lag träder i kraft skall, till den del de inte strider mot denna lag, fortfarande tillämpas intill dess med stöd av denna lag annat besluts.

Bestämmelserna i 1 mom. äger motsvarande tillämpning i fråga om kommunalförbund.

108 §.

V a l a v f ö r v a l t n i n g s o r g a n 1980.

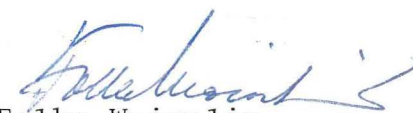
Utan hinder av vad i denna lag är föreskrivet beträffande mandattid och tidpunkt för val av styrelse, nämnd och annat förvaltningsorgan samt revisorer får det val av sagda organ som skall förrättas efter ingången av år 1980 ske senast före utgången av mars månad samma år. Till dess valet förrättats skall förvaltningsorganet fungera i sin tidigare sammansättning.

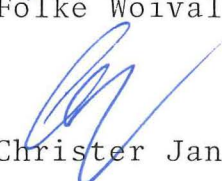
Utan hinder av bestämmelserna i 21 § får sammanträde för val av ordförande och vice ordförande i fullmäktige för år 1980 hållas innan utgången av januari månad samma år.

Mariehamn den 26 april 1979

L a n t r å d

Lagberedningschef


Folke Woivalin


Christer Jansson